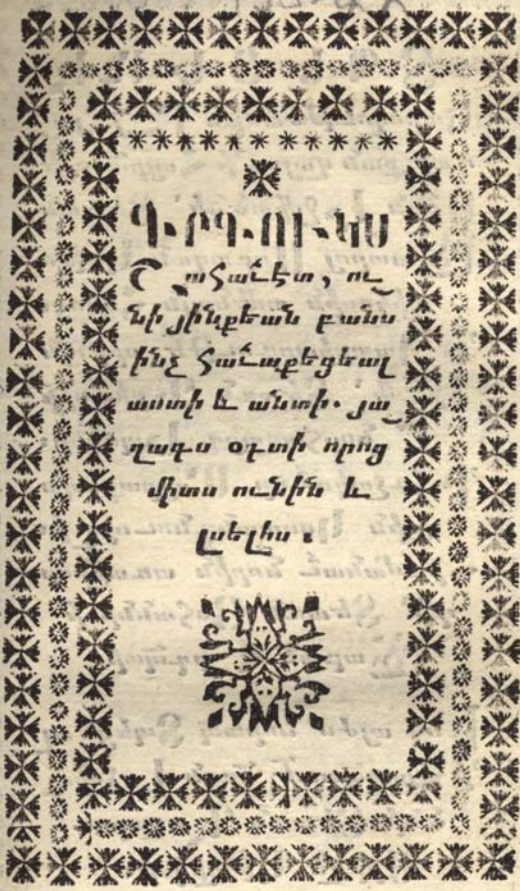

Printed in Turkey

8324-57

ԳՐԳՈՒԿԱ
 Շահակ, ու
 նի յինքեան բանս
 ինչ հաւաքեցեալ
 աստի և անտի. յա
 ղագս օգտի որոց
 միտս ունին և
 լտելս :

Գ. Գրգու, 1750

* Տ Պ Ե Յ Ե Լ Լ
Կարողութեամբն Լ՝ Ե յա
ռաջ քան զայս, 'ի Հայրնու
Սբին Լ, ջմիածնի՝ Տեառն
Ընտրոյ Արքայան Կաթո
ղիկոսին ամենայն Հայոց
'Ի Պատրիարքութե սրբոյն
Եֿմի՛ Տեառն Գրիգորի
Ե նորհազարդ Եպսկոսի
'Ի հռչակաւոր Սայրաքաղա
քին Կոստանդնուպօլսի
հրամանաւ նորին առաջնոր
դի՛ Տեառն Յօհաննիսի
Ընտրան Արքայսի

Իսկ այժմ նորանց Տպեցեալ
'ի Հայրնու Ե սբին Լ, ջմիա
ծնի Տեառն Գաղարու
Արքան Կթղիկոսի

Եւ ՚ի Պատրիարքուէ Եւբյն
Եւ Էմի Տեառն Յակոբայ
Արքան Եւ Եմիսի Եւ Եւսթան
Արքայսի:

Ի հոստանդնուպոլիս
քաղաքի:

Հրամանաւ նորին Աւերա
դիտողի Տեառն Մինասայ
Արքաշան Եւ Եմիսի Եւ Եւսթ
ան Արքայսի:

Յառաջ Տա
ռայից Տեառն
պաշտասար
Ջոհն դպիր կե
սարեան, հոս
տանդնուպոլ
սեցի:

* Տեառ-իսն զան Տաւարոյ:

Ե՛ւ Ռ՛ւ Ե՛ր Բ՛ւ Ե՛ր

զամեայն Տարիանորո՛ւի
պարտ է քրիստոնէին գի

տել զՏաւարն իւր զոր դաւանի:
այսինքն ճանաչել զՏաւարն քրիս
տոնէական թէ զինչ է, կամ զինչ
ուսուցանէ:

Ե՛րդ՝ Տաւարն քրիստոնէական՝
է պարգև մի Վ՛ճային՝ Տեղեալ ՚ի
մեզ յայն . որ ուսուցանէ Տաւա
տալ Տաստատապէս՝ զոր ինչ ծա
նուցեալ է մեզ ան ՚ի ձեռն գրոց
սբգ: Ունի Տաւարն երկու մասունս

5

Ե՛րա

Լ՛աշինն է վասն միութեան և
Երրորդութեան ալ: Երկրորդն վս
մարդեղութեան որդւոյն ալ:

Երրորդն վս ճմարտութե սբյ
եկեղեցւոյն քի: Եւ զայսոսիկ
համառօտապէս պարունակէ՛ յին
քեան հանգանակն հաւատոյ. զոր
միշտ երգէ հարսն քի՛ եկեղեցին
սբ: Արէ այսպէս

Հաւատամք ՚ի մի Լ՛ծ հայրն ա
մենակալ՝ արարիչն երկնի և երկ
րի. երևելեաց և աներևութից:

Եւ ՚ի մի ՏՐ Յս Իս որդին ալ
ծնեալն յայ հօրէ միածին. այս
ինքն յեութեանէ հօր: Լ՛ծ յայ.

Լոյս ՚ի լուսոյ. անձ ճմարիտ. յայ
ճմարտէ ծնունդ և ոչ արարած:

Նոյն ինքն ՚ի բնութէ հօր. որով
ամ ինչ եղև յերկինս և ՚ի վերայ
երկրի. երևելիք և աներևոյթք:

Ար յաղագս մեր մարդկան և վս
մերոյ փրկութի իջեալ ՚ի յերկնի՛յ
մարմնացաւ մարդացաւ ծնաւ կա
տարեւապէս ՚ի մարիամայ սրբոյ

Կուսէն հոգւովն սրբով: Արով
 էառ մարմին հոգի և միտ. և զամ
 որ ինչէ ՚ի մարդ՝ ճշմարտապէս և
 ոչ կարծեօք: Չարչարեալ խա
 ջեալ թաղեալ. յերրորդ ա՛նուր
 յարուցեալ. ելեալ ՚ի յերկինս նո
 վին մարմնովն նստա՛ւ ընդ աջմէ
 հօր: Գալոց է նովին մարմնովն և
 փառօք հօր՝ դատել զկենդանիս
 և զմեռեալս. որոյ թագա՛ւորու
 թեանն ոչ գոյ վախճան:

Հա՛ւատամք և ՚ի սուրբ հոգին
 յանեղն և ՚ի կատարեալն. որ խօ
 սեցա՛ւ յօրէնս և ՚ի մարգարէս և
 յա՛նետարանս: Ար էջ ՚ի յորդա
 նան. քարոզեաց յառաքեալսն և
 բնակեցա՛ւ ՚ի սքան: Հա՛ւատամք
 և ՚ի մի թայն ընդ հանրական և ա
 ռաքելական եկեղեցի: Եւ մի մկրթ
 տուի. յապաշխարութի. ՚ի քա՛նուի
 և ՚ի թողուի մեղաց: Եւ յարութիւն
 մեռելոց ՚ի դո՛ստանն յա՛նխտենից
 հոգւոց և մարմնոց: Յարքայուին
 երկնից և ՚ի կեանան յա՛նխտենիւ:

Ս ճախն ասա բնի հասարոց :

Ի սկ ուրբ ասեն՝ էր երբեմն յորժամ
ոչ էր որդի, կամ էր երբեմն յոր
ժամ ոչ էր սբ հոգի, կամ թէ յոչ
էից եղեն, կամ յայլմէ հուժենէ
ասեն լինիլ զորդին այ և կամ զսբ
հոգին. և թէ՛ փոփոխելիք են կամ
այլայլելիք • զայնպիսիսն նզովէ՛
կաթուղիկէ և առաքելական սբ
եկեղեցի :

Ը յս է ճշմարիտ սահման ուղղա
փառուե. զոր պարտի իւրաքանչիւր
քրիստոնեայ ՚ի բերան առնուլ և
ասել յամ օր : Սանաւանդ ոչ
միայն լոկ բանիւ ասել, այլ գի
տել ևս զզօրութի բանից նորա :
Օ ի եթէ խոստովանիս զքեզ
քրիստոնեայ գոլ, և հոգևոր ծնըն
դեամբ սուրբ աւագանին ժառան
գորդ եղեալ յաւիտենական կե
նացն, դու ինքնին սուտ առնես
զքեզ՝ եթէ ոչ փութասցիս մեծաւ
ջերմեռանդ հոգունակութեամբ
ուսանիլ և գիտել զզօրութի քրիս

տոնէական հաւատոյն : Օ ի եթէ
ոչ ճանաչես զհաւատդ զոր դաւ
անիս , զիարդ կարիցես պարծիլ
թէ քրիստոնեայ եմ : կամ զիարդ
'ի դէպ ժամանակի զմահ ևս յօժա
րիցիս յանձն առնուլ վասն նորա :
Օ ի հաւատն է որ տայ խոտել
զաշխարհ և մարտնչիլ ընդ դէմ
մեղաց և մահու : հաւատն երա
նելի առնէ զուսօղն իւր և հասու
ցանէ՝ առ անեզրական բարին :

Լուանց հաւատոյ ոչոք կարէ ար
դարանալ : Բայց գիտելի՛ է . զի
հաւատ առանց գործոց՝ նման է
անպտուղ ծառոյ , կամ անլոյս ա
չաց . որ ոչ միայն ոչ ունի վարձս ,
այլև դատապարտութեան է առ իժ
ուսողին : Օ ինչ օգուտ կարէ
բերել քեզ հաւատալդ բանիւ ,
եթէ գործով ստես զնոյնն :

Եթէ լոկ հաւատն ընդունելի էր
այ , հաւատ դիւացն գովելի լինէր
քան զքոյդ . որք ոչ միայն հաւա
տան յորդին այ՝ ասէ առաքեալն ,

այլ սարսին ևս յանունն է' նորա :

Մի' յունսցուք ուրեմն թէ միայն
հաւատով ապրեցոց իցեմք 'ի յաւ
իտենական դատապարտութեն :

Վիւրագոյն լինեցոցէ պատիժ ան
հաւատիցն , քան այնոցիկ որք ու
նին զհաւատն առանց գործոց :

Լաւ էր նոցա ասէ թէ չէին ծա
նեալ զճանապարհն արդարութե ,

քան թէ ծանեան և յետս կացին
'ի սբ պատուիրանէն որ նց աւան
դեցաւ : Լորդ' զգոյշ լեր , մի' գու
ցէ բերանդ զհաւատն հռչակիցէ
և գործդ զանհաւատութիւն :

Հաւատամ ասես յաւետարանն ,
ընդէր ապա ոչ հնազանդիս հրա
մանաց նր' : Չես ուրեմն ճշմարիտ

հաւատացեալ , այլ սուտ և ու
նայն պարծիս : Օ ի այն է ճշմա
րիտ հաւատ որ գործով ցուցանի :

Հաւատ առանց գործոց
մեռեալ է :

Նա հաւատայ ճշմարտա պէս .
որ միշտ առէ գործոց հան դէս :

Յոյսն է ստոյգ ակնկալութիւն
 հանդերձեալ երանութեանն
 զոր խոստացեալ է ամ սիրելեաց
 իւրոց: Այն հաւատամք ստուգա-
 պէս թէ գոյ ամ արարիչ երկնի
 և երկրի, և ինքն է աղբիւր ամ
 բարութեց, այսպէս պարտիմք ևս
 յուսալ հաստատանք թէ զոր ինչ
 խնդրեմք յայ՝ առնումք ՚ի նմանէ
 ըստ խոստմանն իւրոյ: Այն զայս
 ուսոյց մեզ քն՝ յորժամ ասաց աշա-
 կերտացն իւրոց թէ՛ յորժամ կայ
 ցէք յաղօթս՝ ասասջիք, հայր մեր
 որ յերկինս, և այլն: զի այսպիսի
 վստահութեան գոչումն՝ յուսոյ է
 գործ: Այն որոյ մինչ աղօթեմքս
 առ ամ, պարտիմք դնել յոյս հաս-
 տատուն թէ ընդունի՝ ստուգա-
 պէս զլնդրունածս մեր, և լինի
 մեզ պարգևատու: Այն թէ զոր
 պիտի ինչ պարտիմք խնդրել յայ,
 կայ եղեալ պատշաճապէս ՚ի տրու-
 նական աղօթքն որ յիշեցան:

զի ունի յինքեան եօթն պատշա
ճաւոր խնդրուածս. պարունակե
լով համառօտապէս զհամայն պի
տոյս հոգւոյ և մարմնոյ, ՚ի կեանս
այս և ՚ի հանդերձեալն :

Եւ է այսպէս :

Ա, Աք ելիտ անուան հո: Ա յսինքն
խնդրեմք թէ յամ տեղիս ծանի
ցեն մարդիկ զամ. և պաշտեսցեն
և փառաւորեսցեն զանուն նորա:
Խնդրեմք ևս թէ շնորհիւ նորին
բարիս գործեալ մեր, փառաւո
րեսցի անուն նր ՚ի մարդկանէ ՚ի
բարեգործելն մեր: որպէս ասէ,
տեսցեն զգործս ձեր բարիս և
փառաւորեսցեն զհայր ձեր
որ յերկինս է :

Բ, Արիստե արարչութեան հո: Աք խնդ
րեմք թէ ասարկու թագաւորու
թի քո՝ գիցի միշտ առաջի մտաց
մերոց, զի մի՛ մեղացուք երբէք:
Խնդրեմք ևս, թէ մի՛ թողուր ըզ
մեզ անկանիլ երբէք ինեզքոյ այլ
ուամբ ի շխանութեան. այսինքն

սատանայի • այլ քոյին թագաւո
րուհի եղիցի միշտ 'ի վերայ մեր
որպէս ասաց, խնդրեցէ՛ք զար
քայութիւն այ :

Գ , Աշխի խմե ու որպէս յերկինս և
յերիւրի : Խնդրեմք թէ որոյ հրեշ
տակք յերկինս և այլ արարածք
յերկրի՝ կան միշտ 'ի հրամանի քում,
զօրացո՛ւ և զմեզ շնորհիւ՛ քով, զի
զամ գործս մեր ըստ քո կամացդ
արասցուք : զի որովհետեւ խնդրե
ցաք զթագաւորուհի նր լինիլ մեզ
տիրող և կառավարող, ըղձամք ևս
զկատարումն կամաց նորա 'ի մեզ
առաքինական վարուք :

Դ , Օ հայ մեր հանապազորդ՝ տաք մշ
տաւոր : Խնդրեմք թէ զհանապա
զորդական պիտոյս մեր՝ տուր մեզ
հանապազ գթութիւնք քով . և մի՛ ար
գելուր 'ի մէնջ վս անարժանուէ
մերոյ : Խնդրեմք ևս, թէ զշնորհն
քո որէ հաց երկնային՝ պարգևեա՛
մեզ յամ ժամ . զի ասելն՝ աշտօր ,
զբոլոր կեանս մեր նշանակէ :

Լճն ասեմք, եր. զի հաց հանսցորդ
էր մեզ շնորհն անձային նախ քան
զմեղանցելն մեր:

Ե, Լճն ըստ մեզ շոգարտի մեր՝ որպէս և
մե ընդունի մերոց. պարտադանայ:

Խնդրեմք թէ զպատիժ յանգանոց
մերոց զոր պարտաւորիմք վճարել
թող մեզ ողորմութեամբ քով:

Բայց զգոյշ լեր աստ, զի որպէս ի
սկզբան անդ ի դուռնս աղօթիցս
մինչ համարձակիմք հայր կոչել
զանձ ի վր մեր, ծաղու լինիմք ար
ժանիք, եթէ գործք մեր ոչ եղի
ցին յարդարեցեալք ըստ ձայնին:

Լ. յսինքն ոպ վայելէ այ որդւոյ.
այսպէս և աստ լինիմք ծիծաղե
լիք, եթէ ոչ անտես արարեալ ըզ
յանցանս եղբօրն, զմերն մաղթի
ցեմք թողու մեզ: Յանդգնիմք
մանաւանդ անմտութեամբ մերով խա
բել զայն որ քննէ զսիրտս և զե
րիկամունս մեր: Օ ի զոր ոչն
արարաք դնեմք առաջի նր և սը
տեմք ասելով, որպէս թողումք մեք
մե

մերոց պարտապանացն , թող և
 դու մեզ զպարտիս մեր : Օ ինչ
 ասէ ամ : Մի յիմար , որդի ասես
 զքեզ այ , և գործ զգիւնն գոր
 ծես : Եւերող պարծիս զքեզ եղ
 բօրն յանցանաց , և սիրտ զկայենին
 ունիս : Օ ինչ ամեսս զմտաւ .
 մի թէ խաբէլ կամիս զիս որ գի
 տեմ զամ յառաջ քան զլինիլ նց :
 Լսացեալ եմ : Եւ թէ թողուցուք
 մարդկան զյանցանս նց , թողցէ'
 և ձեզ հայրն ձեր երկնաւոր ըզ
 յանցանս ձեր : Թող դու ուրեմն
 ընկերին քում , և ես թողում քեզ
 Լսա թէ ոչ զուր աշխատիս . և
 ունայն են աղօթք քո :

զ , Եւ մի' ասիք զեզ 'ի փոքրասիան :
 Խնդրեմք , զի մի' թողուցու զմեզ
 յաղթահարիլ 'ի փորձու թէ թշնա
 մւոյն : այսինքն 'ի ներգործութե
 չարին : որ մարտնչի միշտ ընդ այ
 նոսիկ որք կամին զկեանս :

Է , Լսա քեզ ' զեզ ' ի չարէ : Խնդ
 րեմք , թէ յետ փրկելոյ զմեզ 'ի

փորձութենէ, փրկեսցէ ևս յամ
 մեքենայից չարին. զի մի գուցէ Ը
 տրկարութե բնութեա՝ անկիրթ
 գտեալ փորձութեն՝ կորիցուք զյա
 շտենական կորուստն: Այն բե
 րեմք ի վր թէ, զի քո է արքայուի
 և զօրութի: Այսինքն դու ես
 թագաւոր մեր և իշխօղ. մի ու
 րեմն այլ որ տիրապետել ժպրճիցի
 ստեղծուածոց քոց: Այդ որ յու
 սով աղօթէ առ ամ, բաղում ինչ
 օգտութիս շահի անձին իւրում:
 Օ ի յաղթահարէ՛ զտրամուի.
 զօրանայ ՚ի փորձութե. և փրկի ՚ի
 նեղութենէ: Այն զոր ինչ խնդրէ
 յայ՝ առնու ՚ի նմանէ լիապէս:
 Իսկ որ երկմիտն է՝ ոչ կարէ առ
 նուլ ինչ յայ: զի այր երկմիտ՝
 առանց հաստատութեան է յամ
 գործս իւր՝ ասէ առա
 քեալն:

Յոյս աներկմիտ ՚ի սուրբ սրտէ.
 ոչ զոք երբէք յամօթ առնէ.

Սէրն է՝ ունակութիւն մտայ,
որով սիրեմք զսփ առանել
քն զամիսն. և զընկերն հաւասար
անձին վասն այ: **Ս**էրն միանորէ՝
զսփ ընդ մարդոյ. ոսկ ասէ առա
քեայն, որ կայ ՚ի սէրն՝ բնակեալ է
յսփ, և սփ ՚ի նմս բնակի: **Ս**ի
րով եկն սփ առ մեզ և եղև որդի
մարդոյ: **Ս**իրով ընթանամք և մեք
առնա, և լինիմք որդիք այ ՚ի ձեռն
չնորհաց նորին: **Ս**էրն նմանի հրոյ
լուցելոյ, որ բորբոքէ՝ զուսողն
իւր երանելի բաղձանօք:
Հաւատ և յոյս առանց սիրոյ ոչ
օգնեն: զի սէրն է սկիզբն և վախ
ձան բարեաց: **Լ**ճ արդ՝ որոյ հա
ւատն կայանայ առ ձանաչումն այ,
և յոյսն ՚ի պարգևս նր, այսպէս և
սէրն վերահայի ՚ի պահպանութի
օրինաց նր: ոսկ ասաց քս, եթէ սի
րէք զիս, զպատուիրանս իմ պա
հեպիք: **Լ**ճ յօհաննէս ասէ, որ
պահէ զբան նր, արդարև սէրն այ
ի

Ինմա՛ է բնակեալ: Այսինքն նա՛
ուռնի զսէրն այ կատարելապէս, որ
պահէ՛ զպատուհիրանս նորա սրտալ
յօժար բաղձանօք: Այ՛ պատուհի
րանքն այ համառօտին այսպ:
Այս եմ տր ամքո. մի՛ եղիցի
քեզ այլ ամքո բաց յինէն:

Բ, մի՛ դիցես զանուն տն այքոյ
ի վերայ սնոտեաց:

Գ, յիշեա՛ զի սրբեսցես զօր շա
բաթուն:

Դ, պատուեա՛ զհայրքո և զմայր:
Ե, մի՛ սպանաներ:

Ղ, մի՛ շնար:

Է, մի՛ գողանար:

Ն, մի՛ սուտ վկայեր:

Թ, մի՛ երդնուր սուտ յանուն
տն այքոյ:

Ժ, մի՛ ցանկար կնոջ եղբօրքոյ •
և մի՛ ամի որ նր իցէ:

Արդ՝ առաջին պատուհիրանն ու
սուցանէ մեզ՝ ճանաչել զամք և
գիտել թէ նա՛ է ստեղծօղ մեր:
ոպ ասէ դա՛ւիթ, նա՛ արար զմեզ

Լ ոչ մեք էաք: Եւ յետ ճանաչե-
լոյ՝ սիրել զնա բոլորով սրտիւն և
երկիրպառանել նմա ամենայն յօ-
ժարութիւն: Եւ գիտելի է, զի լոկ
բանիւն բաշումք սիրեն զանձ, իսկ
գործովք սակաւք: Այ ասէ ան-
մարգարէիւն, ժողովուրդս այս՝
չբռնաք պատուէ զիս. և սիրտք
իւրեանց հեռացեալ մեկուսի՛ եմ
յինէն: Օ ինչ օգուտ ասելն բա-
նիւն թէ՛ սիրեմ զաստուած, մինչ
արդեամբք զայլ ինչ առա՛ ել սի-
րեմք քան զնա: Եւ սեռ որպէս
Եւսեմ քեզ: Այնչ տեսանեմք ըզ-
մեզ նախատեալ յուրեքի՛, դժբ-
ղիւնք յամ անձնէ և ոչ ժուժկա
լեմք: Ասկ մինչ տեսանեմք զօրէնս
այ արհամարհեցեալ, ոչինչ իւր
տրտմեցլ ցաւիմք բնաւին: Տեսա-
նեմք զեղբայրն կարօտեալ հարկա-
ւորացն, և ոչ ընումք զքաղցն նո-
րին յաւելորդաց մերոց վասն սի-
րոյն այ: Յայտէ ուրեմն թէ զմեզ
և զինչս մեր՝ առաւել սիրեմք

քան զամբ: Եւ զորինչ առանել
սիրեմք՝ զնա՛ պաշտօղ երևիմք ՚ի
տեղի այ: զի սիրելն զամբ՝ է՛ պա
հել զբան նր: ոպ ասաց քս, որ
ունի զբանս իմ և պահէ՛ զնոսա,
նա է որ սիրէ զես:

Երկրորդ պատուիրանն ուսու
ցանէ՝ ոչ առնել կուռս դրօշեալս
ըստ ամ նմանուե որինչ յերկինս
և որինչ յերկրի, և մի՛ փոխանակ
արարչին՝ արարածոյ երկիրպագա
նել: Եւ սիցէ ոք թերևս, ընդէր
ապա ձևակերպեմք զպատկերն քի
և երկիրպագանեմք նմա, որ է ար
րարած ձեռաց մերոց. կուսպաշտու
թիւնէ ուրեմն: Եւ սեմք առ այս,
թէ պատկերն զոր նկարեմք, ոչ
պաշտի ՚ի մէնջ վս իւքեան, այլ
վասն նախատպին իւրոյ: Աստի
երկիրպագանեմք պատկերին քի
ոչ ոպ նիւթոյ ինչ նկարեցելոյ,
այլ որպէս պատկերի և երևակի
մարդեղուե որդւոյն այ: ուստի
ոչէ կուսպաշտութի. այլ ճշմարիտ
ամ պաշտութի:

Լայց գիտելի է, զի գրեալ է ՚ի
 կանոնաց եկեղեցւոյ՝ ոչ բնաւին
 գործել ստո՛ւերունակ պատկեր.
 այսինքն՝ կա՛նեղէն, կամ փայտե՛
 ղէն, կամ արծաթեղէն, և կամ
 այլ ինչ այսպիսի: զի մի նման լինիցի
 կուոցն հեթանոսաց: Եւ
 պարտ է դեղով նկարել որ լինի
 առանց ստո՛ւերի: Եւ դարձեալ
 ասելովն՝ մի դիցես զանուն այ . քո
 ՚ի վր սնտեաց, Պատո՛ւիր է թէ՛
 մի փոյթ ընդ փոյթ և վայրապար յի
 շեր զանուն այ . քո ըստ ամ փոքր
 իրի: զի մեղանչումն է այն առ ամ:
 Օ ի զանունն այ՝ ահի՛ւ և դողու
 թի՛ պարտիմք առնուլ ՚ի բերան.
 և վս արժանա՛ւոր պատճառաց:
 Երրորդ պատո՛ւիրանն ուսուցա
 նէ՛ զօր կիւրա՛լէին և զայլ
 տրունական տօնի՛յ՝ պատո՛ւել և
 մեծարել: այսինքն դատարիլ ՚ի
 մարմնական գործոց. և պարապիլ
 միայն ամային գործոց: Եւ թալ
 յեկեղեցին, տեսանել զպատրճ,

Եւ առնել աղօթս և զայլ բարե-
գործութիս, և բնթեռնուլ կամ
լսել զսբ դիրս: զի զօրն զայն բո-
վանդակ տն սլարտիմք նր՛խրել:
Հարկանորիմք մանա՛ւանդ մտա-
ծել յա՛նուր կիրակէի զվեց աւ-
ուրց սխալանս մեր, և քա՛նել ՚ի
ձեռն կատարեալ զղջման և խոս-
տովանուէր, ցա՛նելով ի վ՛ր անցեալ
եղեռնուէցն մերոց, և դնելով ՚ի
մախ՛ մի ևս այլ մեղանչել:

Բայց զի՛նչ ասեմ զթշու՛ռառիցս
անձանց, որք յամի զներհալն առ-
նեմք պատու՛իրանացն այ: Օ ի
զա՛նուրս կիւրակէից և զտրու՛նա
կան տօնից՝ մարմնական հեշտուք
և խելացընոր արբեցուք կորու-
սանեմք: Ք խսանա՛լ լսելոյ զբանս
ամձային գրոց, մեղանչական խօս-
ակցութեց կամ անօգուտ բանից
պարապիմք: Կատարիանամք ՚ի
մարմնալան գործոց, և զանազան
չարեօք ընանիմք: Ա՛վ անասնային
կացութեան եղևե եացս վարուգ:

Օ մեծամեծսն մարմնակն զբաղս
նաց՝ կիրակէի աւուրն պահեմք,
զի ՚ի նմա գործեսցուք: Օ ար
թիցուք եղբարք, զարթիցուք ՚ի
մահաբեր քնոյս այսմանէ. զի օր
տեառն իբրև զգող հասանէ:

Եւ թէ որ ասիցէ՝ ան զօրն շաբա
թու պատուիրեաց սրբել և պա
հել. մեզ զիարդ կիրակէն հար
կաւորի այժմ: Եւեմք առ այս,
թէպէտ ՚ի հինն շաբաթն էր պահե
լի, բայց ՚ի նորս կիրակէն եդան
մեզ յառաքելոցն սբց՝ ՚ի պատիւ
յարուեն քի. զի և քս որդին այ
որ եղև լուամն օրինաց և մարգա
րէից, եցոյց գործովք իւրովք
թէ ոչ է պահելի այսուհետև օրն
շաբաթու: Եւ թէ վս էր նախ
պատուիրեաց և յետոյ եբարձ,
ով կարէ քննել զխորս տեառն,
որպէս կա՞ր այսպէս առնէ:

Օ ամ ինչ իմաստով առնէ տր
և գեղեցկապէս յօրինէ: բայց մեզ
որպէսն և ընդէրն անդիտելի է:

Չորրորդ պատուիրանն ուսուցանէ պատուել և մեծարել ըզ ծնողսն մեր և պատկառիլ ՚ի նոցանէ : Զնազանդիլ բարձոք հրամանացն և օգնել հանանդ պիտոյից նց : Աւստի որք ոչ պատուեն ըզ ծնողս իւրեանց և ոչ պատկառին յերեսայ նց ծանրապ մեղանչեն : Ղի զընդդէմն առնեն պատուիրանացն այ : Օ ինչ ուրեմն պատասխանի տացեն այնոքիկ որք ոչ միայն ոչ պատուեն զծնողս իւրեանց , ալ հայհոյեն ևս մեծաւ լրբութիւնով յաւանտքեն այնպիւիքն լին գիտելի է , զի ՚ի պատուիրանսոյս՝ անունամբ հօր և մօր՝ պարտիմք իմանալ ոչ միայն զմարմնաւոր պատճառսն ծննդեան մերոյ , այլ և զայնոսիկ որք սնուցանեն զմեզ բանիւ վարդապետութե : Իմանին ևս մարմնական արհեստից ուսուցանողք , և ծերագոյնք ՚ի հասակս , և ալք սոյնպիւիք որոց պարտիմք առնել պատիւ ըստ իւրաքանչիւրոյն արժանաւորութե :

Ի հնգ երորդ պատուհրանն զգու
շացուցանէ ոչ լինիլ ձեռնէրէց
անհրա՛ուք ի վերայ ընկերին սպա
նանել զնա . զի մարդ ոչ ունի իշ
խանութիւն մահու և կենաց . զի
ասէ ամ, ես սպանանեմ և ես կե
ցուցանեմ : Աստի գրեալ է թէ՛
որ հեղցէ զարիւն մարդոյ , փո
խանակ նր հեղցի արիւն նարա .
Պատուհրանս այս ոչ միայն արգե
լու ՚ի մարդասպանութենէ , այլ և
՚ի հարկանելոյ՝ ՚ի վիրա՛ւորելոյ՝ և
՚ի կատակելոյ զընկերն : Այ ասէ
իմաստունն , պիղծ է տուալի տն
ամենայն կատակոյ : Եւ քս ասէ
որ ասէ ցեղբայր իւր յիմար , պար
տա՛ւոր լիցի գեհենի : Մեծ ինչ
զգուշութի պիտոյէ մեզ աստ . զի
ասէ յօհաննէս , ամ որ ատէ զեղ
բայր իւր , մարդասպան է :

Ա եցերորդ պատուհրանն հրա
մայէ իբաց կալ յամ պղծութի ,
և յամ վավաշոտ և բղջախոհ ներ
գործուի : Ը . յի նքն հեռի կալ

յայնմանէ , ընդ որում չիցէ ոք
 պատկեալ և կապակցեալ խորհրո
 դով եկեղեցոյ . զի մի խորհուրդն
 եկեղեցւոյ ապականիցի : Արգե
 լու ևս զվախաշոտ և զանկարգ մը
 տաճմունս , զբղջախոհական զա
 ղեր խօսակցութիւն . զանամօթ և
 զլկտի արարողութիւն . և զանկարգ
 հայեցունաժս տուփական ախտիւն :
 Բստայնմ , որ հայի 'ի կին մարդ
 առ 'ի ցանկինալոյ նմա , անդէն շնա
 ցաւ ընդ նմա 'իսրտի իւրում :
 Եւթներորդ պատճիւրանն զգու
 շացուցանէ և արգելու զմեզ 'ի
 գողութիւն , 'ի յափշտակութենէ , և
 յառնելոյ զինչս այլոց առանց գի
 տութեան և հաճութե նոցին :
 Արգելու ևս յամ խաբէութիւն
 և զրկանաց որք լինին 'ի յառ և 'ի
 տուր . և յամ վնասուց որք լինին
 ընդ դէմ ընկերին : Այսինքն ոչ
 հատուցանել զպարտն , պահել
 զկորուսեալ իրն և ոչ տալ տեառն
 իւրում , և այլք այսպիսիք :

Վողուին կարէ՛ լինիլ օրինա՛ւոր
 երկու կերպի՛ւ. Վախ՝ որ լինի վն
 զգուշու՛ե. ուն գողանայ ոք զսուր
 մուկգնելոյն զի մի՛ ինքեան կամ
 այլոց վնասեսցէ. Արկրորդ՝ որ լի
 նի վասն հարկա՛ւորուե. ուն քաղ
 ցեալ ոք մերձ՝ ի մահ, գողանայ ըզ
 հաց այլոյ, զի մի՛ մեռանիցի ՚ի սովոյ,
 զի ՚ի ժամանակի հարկա՛ւորուե՛
 ամ ինչ հասարակացէ.

Աւթերորդ պատու՛իրանն ուսու
 ցանէ ՚ի բաց լինիլ յամ ստու՛թէ.
 այսինքն արգելու զստու՛թին որ
 լինի վնաս ընկերին. զստու՛ին որ
 լինի օգուտ ընկերին. և զստու՛ին
 որ լինի ոչ վնաս և ոչ օգուտ. այլ
 կատակ և ունայնախօսու՛թի.

Արգելանի ևս աստ սուտ վկայ
 ելն. չարախօսելն. բանբասելն.
 անունն աներելն. և յիշելն թիւր
 դիտա՛ւորուք զյայտնի կամ զծա
 ծուկ պակասու՛թիս ընկերին. և
 այլք այսպիսիք որովք վնասի ըն
 կերն. Արգելանի ևս լուելն ըզ

բարեաց ընկերին՝ առանց օրինա
ւոր պատճառի:

Իններորդ պատուհրանն ուսու
ցանէ ոչ երդնուլ սուտ յանուն
տնայ: Իայց սորին զճշմարիտն
ևս արգել քս՝ պատուհրելով ամե
նեին ոչ երդնուլ զի մի կրթուք
ճշմարիտ երդմանն՝ զսուտն ևս
արկցուք երբեմն ՚ի գործ: յորմէ
բազում զրկանք և խաղախուհիք
պատճառին: Եւ գարձլ՝ արգել
քս զերդումն ՚ի մէնջ, զի մի յու
սով երդմանն անսովոր լիցուք ճշ
մարտախօսութե. որ գերազանց է
քան զերդումն: Օ ի լոկ բան
առն ճշմարտախօսի՝ առաւել լինի
հաւատալի քան զերդումն սրտա
խօս արանց: Ասորոյ այր ճշմար
տախօս՝ հազիւ բռնաբարի
երդնուլ:

Տասներորդ պատուհրանն ուսու
ցանէ նախ ոչ ցանկալ կնոջ ընկե
րին բղջախոհ ակտիւ: յորմէ ու
սանիւք հրաժարիլ յամ անկարգ
ցան

ցանկութեանց : Օ ի կամի ան-
 թէ ոչ միայն գործով անբիծ լի
 նիցիմք, այլ ևս առանել սրտի՛ն .
 վասն որոյ արգել ՚ի մէնջ ոչ միայն
 զգործ մեղացն, այլ և զցանկութիւն
 որ լինի ՚ի սիրտն : Լ՛ն ցանկու-
 թիւնս այս ունի երիս տեսակս .
 Լ՛ռաջինն է միայն խորհուրդ, որ
 ասի փորձութի կամ պատերազմ .
 զոր արկանէ սոնայ ՚ի սիրտս մեր
 և ոչ հաճիմք և ոչ հեշտանամք .
 Լ՛րկրորդն ասի հեշտութի . որ է
 հաճիլ սակա՛ն ինչ ընդ չար խոր-
 հուրդն և հեշտանալ ՚ի նմին :
 Լ՛րրորդն ասի հա՛ւանութի . որ է
 ոչ միայն հեշտանալ, այլ և կամիլ
 հա՛ւանութի բանականին գործել
 զնոյն : Լ՛ռաջինն ոչ է մեղք . այլ
 է պատերազմ դի՛ւական . որում
 մինչ ընդդիմանայ ոք և ոչ հա՛ւ-
 նի, վարձս ունի ՚ի անէ և պսակ
 յաղթութեան : Իսկ երկրորդն և
 երրորդն են մեղք . զի ընկալա՛ն
 զսերմանելն ՚ի չարէն : Լ՛րդ յայտէ

ուրեմն թէ ցանկութիւն որ լինի
 թարց հաւանութե բանականին՝
 ոչ է մեղք. ապա թէ ոչ՝ ո՞վ կարէր
 ապրիլ : զի այնպիսի խորհուրդ՝
 անկարելի է ոչ լինիլ ՚ի մեզ : ուս
 տի ոչ հարկաւորիմք ՚ի բաց կալ
 ՚ի խորհրդոյն, այլ ՚ի հաւանութեն :
 զի ասելովն մի՛ ցանկար, զայն յայտ
 նէ թէ մի՛ հաւանիր : Արկրորդ՝
 ուսուցանէ պատուիրանս այս՝ ոչ
 ակն յառել ցանկութե յինչս և ՚ի
 ստացուածս ընկերին ՚ի բաց հա
 նել ՚ի նմանէ . որ է արմատ զրկա
 նագ և պատճառ բազում վնասուց
 Լ. յսքան յաղագս պատուիրա
 նացն այ :

Ի այդ արդ՝ զկնի պատուիրանացն
 այ՝ գոն ևս պատուիրանք եկե
 ղեցւոյ. զորս պարտի պահել իւրա
 քանչիւր քրիստոնեայ : Լ. յսինքն՝
 յաւուրս կիրակեից և տօնից լը
 սել զպատարագ : պահել զպահս
 և զճոմս. հրամայեցեալս : խոստո
 վանիլ իսկոյն զկնի մեղանացն :

Լ հաղորդիչ հինգ անգամ 'ի տա-
րուջն , կամ յայլ ինչ հարկաւոր
ժամանակի : Եւ զայլս այսպիսիս
զորս եղեալ և կանոնեալ է
սբ եկեղեցին :

Եւ թէ պարծիս ըզտր անքո սրիել
ըզպատուիրանս նր պարտիս կտրել :

* Օգոստոս Լուսաբինութեան :

Լուսաբինութիւն է բարի ունա-
կութի մտաց , զոր ընդունի
հոգին և լինի բարեգործ :

Եւ առաքինութիւնք հոգւոյն են
եօթն : այսինքն , հաւատ . Յոյս .

Սէր . Խոհեմութի . Լուրիութի .

Ողջախոհութիւն . Լուրդարութի :

Լուսչին երեքն ասին անային ա-

ռաքինութիւնք . զի առ ան վերաբե-

րին : քանզի , հաւատովն հաւա-

տամք յան և ճանաչեմք զնա ամե-

նազոր և ստեղծիչ մեզ : Եւ ան հա-

ւատամք զոր ինչ սբ եկեղեցին

հաւատայ և ուսուցանէ մեզ :

Յուսուփն յուսամբ ընդունիլ յայ
 զամբ բարիս, և ակն ունիմբ միշտ
 ողորմութե նր: Յուսամբ ևս թէ
 կամի՛ ամ տալ մեզ զարքայութի
 իւր: որոյ սակս ստեղծեալէ զմեզ:
 Յայսցանէ յառաջագայի սէրն,
 որով սիրեմբ զնա՛ ի վերքան զամ
 ինչ վս բարերարուէ նորա. և
 բաղձամբ թէ յամ տեղիս ճանա
 չիցեն զմեծութի զօրութե նր:
 Իսկ վերջին չորքն ասին մարդ
 կային առաքինութիւնք. որովք
 ուղղի մարդն լինիլ զօրաւոր ընդ
 դէմ սատանայի: Օ ի խոհեմու
 թեամբն առնէ ընտրութիւն բա
 րւոյն և չարին: ոչ խաբէ զոք, և
 ոչ խաբի յումեքէ՛: Լ՛րիութեն
 հաստատի՛ ընդ դէմ փորձութեց
 աշխարհի. և ձեռնարկէ՛ ի գործս
 դժուարինս վասն հանդերձեալ
 բարւոյն: Աղջախոհութեն մերժէ՛
 յինքենէ զամ հեշտութի և զան
 դէպ ցանկուի մարմնակն ախտին:
 և Լ՛րդարութեն պահէ՛ զօգտուի
 Ի

Հասարակաց. և Հատուցանէ՛ իւր.ս
բանչիւր ումեք ըստ արժանւոյն.

Լ.Թէ սոքօք զարդարիս.
մարդ կատարլ յարդարիս:

* Աղագս Լ.Թին պարգևաց Հոգւոյն
սրբոյ:

Քանզի դժո՛ւարին է մարդոյ
կարդա՛ւորել զինքն ըստ
ինքեան և սրբել ՚ի մեկաց, վսրոյ
տայ նմա անօգնուի զեօթն պար
գևս հոգւոյն սրբ. Լ.Թէն այսո
քիկ. Խմաստութի. Հանձար.
Խորհուրդ. Օրուի. Վիտուի.
Լ.Թիլիւղ. Լ.Թիւաշտութիւն. զի
Խմաստութեամբն ճանաչէ՛ հոգին
զծայրագոյն բարութիւնն այ.
Հանձարովն ճանաչէ՛ զփրկուի իւր
Խորհրդովն լուսա՛ւորի՛ միշտ՝ ոչ
շաղխիլ յերկրայինս. Օրու
թեամբն կարողանայ ընդդիմանալ
վշտաց աշխարհիս. Վիտութիւն
ճանաչէ՛ զորինչ հա՛ւատն ուսու

ցանէ: Լըրկիւղինն փախչի 'ի ջս
րէն . զի մի կորուսանիցէ զստա
ցեալ բարին: Լ Տպաշտութեն
խոկայ միշտ պահել զպատուի
րանս անյ:

Քեզ օգնութի վասըն բարոյ .
տըւան պարգևք հոգւոյն սըրբոյ:

* Յուգս Ինն երանութեանցն:

Երանութք Լ'էտարանականք
են այսոքիկ. Լըրանի աղքա
տաց հոգւով: Լըրանի սգաւորաց
Լըրանի հեղոց: Լըրանի որք քաղ
ցեալք և ծարաւիք իցեն արդա
րութեան: Լըրանի ողորմածաց:
Լըրանի այնոյիկ որք սքեն սրտիւք
Լըրանի խաղաղարարաց: Լըրանի
որք հալածեալք իցեն վս արդա
րութե: Լըրանի է ձեզ, յորժամ
նախատիցեն զձեզ և հալածիցեն
և ասիցեն զամբան չար զձէնը
սուտ վս իմ: Երանութեանցս
այսցանէ խրատիմք, հրատարիլ
'ի

Ի սիրոյ Տեչոութե կենցաղոյս .
որ է աղքատութի հոգւոյ . Արգալ
միշտ ՚ի վր գործեցեալ մեղաց մե
րոց և այլոցն . Լոտել զյատուել
կամս մեր և հնազանդիլ մեծագու
նին՝ Տեղութեանն գնացիւք :

Բաղցիլ միշտ և ծարաւիլ արդա
րութե . այսինքն ունել սաստիկ
տենչումն առ արդարութիւնն :

Ի հնիլ ողորմած առ կարօտեալսն .
և գնել երկրաւոր գոյիւք զերկ
նային բարին . Սպքրել զմիտս ՚ի
մեղաց . և յառիլ միշտ ներքին ա
կամք ՚ի տեսութիւն ալ . Սանալ
խաղաղել նախ զամբոխումն հո
գւոյ և մարմնոյ որ ՚ի մեզ , և ապա
զամբոխեալ եղբարսն . Յանձնառ
նուլ զհալածանս վն արդարութե .
համբերել նախատանաց և խիտ
բանից և բարութանաց վասն ան
ուանն քի : Օ այստսիկ արարեալ
ստասցուք զերանուին . որ է՝ Լիւ
թիւն ամ բարեաց .

Թուէ զայստսիկ բերես յան ճին .
լուես և դու զայն երա նին :

* Յաշագա խորհրդոյ Լախեղոյ:

Խորհուրդք եկեղեցոյ է են.
այսինքն, Սկրտութիւն.

Դարոշմ. Հաղորդութի. Լպաշ
խարութի. Կարգ. Պսակ. Ա եր

ջին օժումն: Արք ամենեքեան են
հարք ընդդէմ մեղաց: զի Սկր

տութին ազատէ զմեզ ՚ի սկզբնա
կան մեղացն: Դարոշմն հաստատէ՝

՚ի հաւատս, և կնքէ՝ ճանաչիլ զին
ո՛ւոր քի: Հաղորդութին տայ մեզ

զյաւիտենական կեանսն: Լպաշ
խարութին դարձուցանէ՝ ՚ի մեզ

վերստին զկորուսեալ շնորհն:
Բահանայութին է զօրութի մա

տուցանելոյ զսք պատարագն, և
բաշխելոյ ժողովրդեանն, և զայլ

ամ խորհուրդսն կատարելոյ:
Պսակն բառնայ զշնութիւնն և

առնէ ամուսնութի. զի մինչ ոչ է
պտակ ՚ի մէջ առն և կնոջ, զուգիլ

նոցա շնութի է: Ա երջին օժումն
ազատէ զմեզ ՚ի փոշետեսակ և ՚ի մո

ապեալ մեղացն . և զօրացուցանէ
ընդդէմ սատանայի 'ի յելան
հոգւոյն :

Ի այց գիտելի՛ է , զի եկեղեցիս
հայոց զգորշմն և զվերջին օծումն
իմիասին տայ մկրտեցելոյն 'ի ժա
մու մկրտութն . և պատճառն է ,
զի ունի իսկոյն 'ի մկրտութն տայ
և զխորհուրդ հաղորդութն , թէ
մի՛ գուցէ յանկարծ որ մեռանելով
զրկիցի 'ի ճաշակմանէ սուրբ խոր
հրդոյն . այսպէս տայ և զվերջին
օծումն , զի մի՛ յանկարծապէս մե
ռանելով որ զրկիցի 'ի խորհրդոյն
յայնմանէ : Իսկ զի բարձրքէ՛ 'ի
պատրաստի ունիլ միշտ զսուրն .
քան թէ մնալ առնուլ զնա՛ 'ի ժամ
գալոյ թշնամւոյն : զի գուցէ յան
կարծ եկեալ թշնամւոյն , ոչ կարի
ցես առնուլ փութապէս զսուրն
քո՛ 'ի ձեռին : () 'ի օր տն իբրև
զգող եկեսցէ ասէ : Եւ թէ՛ յան
կարծակի հասանիցէ իվերայ ձեր
օրն այն : Եւ թէ՛ ոչ գիտէք զօրն

Լ ոչ զժամն: Ոչ գիտեմք յերանի
թէ յետ այսր ըրպէի արդեօք այլ
ևս մնալոց իցեմք:

Իմաստութի շինեաց իւր տունն .
կանգնեաց ինմա է ընտիր սիւնն:

* Յ-շ-Գ- Ս-Է-Կ-:

Ս եղքն է անճնազանդութիւն
ածային պատուիրանացն .

զի յայնժամ մեղանչեմք յորժամ
փախչիմք յայնմանէ զոր կամի և
հրամայէ ան . և գործեմք զայն
զոր ոչ կամի և ոչ հրամայէ:

Ս եղքն երկուս տեսակս ունի .
սկզբնական և ներգործական:

Ս կղքնական է որ ի նախահօրէն
մերմէ սերեցաւ ի մեզ, ոչ պահել
լով զեգեալ պատուիրանն այ .

վնրոյ մեղքս այս՝ հասարակաց է .
զի միապէս տարածանի առ ամե-

նեսեան. յորմէ ազատիմք մկրտու
թք սբ աւաղանին և շնորհօք հո
գւոյն սբյ: Իսկ ներգործականէ,

զոր իւրաքանչիւրոք գործէ՛ ըստ
 անձին. ուստի մեղքս այս ո՛չ պար
 տաւորէ զամենեւեան հասարակա
 պէս. այլ զայն միայն որ մեղանչէ.
 յորմէ մաքրիմք զղջմամբ և խոս
 տովանութիւն և ապաշխարութիւն.
 Եւրդ՝ որպէս սկզբնական մեղքն
 մի անգամ եղև, որ է յանցումն ա
 դամայ, այսպէս և մկրտութիւնն
 որ է գեղ նորին՝ մի անգամ լինի
 և ո՛չ կրկնի. Եւ ուն ներգործա
 կանն բազմիցս լինի. զի բազմիցս
 սխալիմք, այսպէս և ապաշխարու
 թիւնն որ է գեղ նորին՝ բազում
 անգամ լինիլ հաստատեցաւ՝ ի.բ.Է.
 Եւ թէ ոչ՝ ո՞վ կարէր ապրիլ
 Եւրդ՝ ներգործական մեղքն լի
 նի երեք. մահացու. ներելի. և
 փոշտեսակ. Մահացու է, որ լի
 նի յոյժ հակառակ այ. և գործի
 կատարեալ հաւանութիւն. Ներել
 լի է, որ ոչ յոյժ հակառակ լինի այ.
 և գործի ոչ կատարիլ հաւանութիւն.
 Իսկ փոշտեսակ է, զոր ոչ կարի

ցեմք ճանաչել թէ մեղանչեցաք՝
Վաւ այն , զոր յետ գործելոյն
մոռանամք . և չկարիցեմք բերել
ի միտ և խոստովանիլ :

Վաւ ինչ որ սկզբունք մեղաց են
եօթն : այսինքն . Տպարտութի .
Վախանձ . Վարկութիւն . Սու-
լութի . Վգահութի . Որկրամուլու-
թի . Վղջատահութիւն . որք կոչին
մահացուք . զի մահացուցանեն
զՏողին և սպանանեն :

Վոր՝ Տպարտութին է՝ կամիլ և
ըզձալ լինիլ մեծ քան զամ ոք . և
ոչ հաւանիլ ումեք . և ոչ կամիլ ու-
նիլ զոք ՚ի վեր քան զինքն կամ հա-
ւատար ինքեան : Վախանձն է տրտ-
միլ և ցաւիլ ՚ի վերայ բարեաց ըն-
կերին . և զբարիս եղբօրն՝ պակա-
սութիւն համարիլ ինքեան :

Վարկութին է անկարգ շարժումն
ցամամբ ընդդէմ ընկերին . կա-
մելով պատժել զնա : Սուլութին է
անՏողութի բարի գործոց . այս-
ինքն ծանրանալ առ գործս առա-

քինահանա։ Ագահութիւն է ան
 կարգ գանկութի ամենայն իրաց .
 այսինքն ո՛չ բա՛ւական համարիլ
 ինքեան զոր ունի . այլ կամիլ հա
 նապազ՝ իւրացուցանել ինքեան
 զինչս ընկերին . և առա՛ւել հո
 գալ վասն մարմնական ընչից , քան
 վասն արքայութեանն երկնից :
 Արկրամուլութիւն է անկարգապէս
 ուտել և ըմպել . այսինքն ո՛չ ու
 նիլ զքնուե սահման . այլ կամիլ
 յամ կերակրոյ լնուլ զլայնաբաց
 կլանողութի կոկորդին : Աղջախո
 հութիւն է անկարգ ներգործութի
 սրտին և մարմնոյն՝ ախտաբորբոք
 հեշտութեամբ :

Ա՛ն մոլուհքս այսոքիկ ծնանին
 ՚ի միմեանց այսպիսի կերպի՛ն :
 Տպարտն զի կամի լինիլ մեծ քան
 զամ ոք , յորժամ տեսանէ զոք հա
 ՛ւասար ինքեան՝ ցա՛նի՛ և մորմոքի
 ՚ի սրտի իւրում . յորմէ ծնանի նա
 խանձն : Ա՛ն նախանձոտն զի դիւ
 րա՛ն նեղասրտի այնմ ընդ որում

նախանձի, ծնանի ՚ի նմանէ բար
 կութին: Եւ բարկացողն վս ոչ
 կարելոյ առնուլ զվրէժն՝ տրամի
 և լքանի. և ծնանի ծուլութին:
 Եւ ծոյն զի խնդրէ հնարել մսի
 թարութիւն տրամուէն՝ ծնանի
 անտի ազահութին: Եւ ազահն
 յըղեանալով երկրաւոր գոյիւք՝
 պարապի՝ որկրամոլութեան: Ըսկ
 որկրամոլն պարարելով զորովայնն՝
 բորբոքի՝ ՚ի բղջախոհութիւն:
 Եւ այսպէս բողբոջին ՚ի միմեանց
 եօթնեքին արմատքս ամենայն ճա
 րեաց. վասն այնորիկ՝ ՚ինոյն կարգ
 շարադրեցեալ են:
 Եւ՝ որք՝ եօթնեքինքս այսոքիկ ա
 սին արմատք և սկզբունք մեղաց.
 զի համայն մեղք ՚ի սոցանէ արաա
 բղխին. վս որոյ ծնողք են այսո
 քիկ բնաւին մեղաց: Ս որորինակ՝
 ծնանին ՚ի հպարտուէ, ինքնահա
 ճանուի. փառասիրութի. անհնա
 զանդուի. և այլք նմանք սոցին.
 ՚ի Նախանձուն, բանբասանք. և

տելութիւնս . տրամուի վն բարեոյ
ընկերին . և այլք . 'ի Ռարկուէն'
փբացմունք . կուիւ . հայհոյանք .
և այլն . 'ի Օուլուէն , տրամուի .
Թմրուի . յուսահատուի . և այլք .
յ' գահուէն , ստուի . գողութի
զրկողուի . և այլք . յՄրկրամոյու
թենէն , անյագուի . արբեցութի .
անպատշաճ ուրախութի . և այլն .
Լըն ոչ եթէ այսքան միայն են ծը
նունդք սոցա , այլ բազումք և դա
նագանք . յՄրոց փրկեացէ՛ տր ամ
մեր զամենայն հաւատագեալս
անունն իւրոյ . ամէն .

Եթե՛ն այսոքիկ արմատք չա ըին .
անթիւ բերիւք պըտղաբե ըին :

Եւ արդ՝ դեղ հպարտուե՛ է խո
նարհուի . անարժան համարիլ
զինքն ամ բարեց . և զերկիւղն այ
ունիլ միշտ 'ի մտի . 'Եղ նախան
ձուն է եղբայրսիրութի . բարի կա
միլ , և տրամակից լինիլ ընկերին .
'Եղ բարկուե է հեղուի . համ

բերութի. և նկատել զվերջ իրին.
 Վերջ ծուլութե է արիութի. ջերմ
 եռանդութի. և ունիլ յոյս առ ան.
 Վերջ ագահութե է հիւրասիրութի
 ողորմածութի. և խոկալ միշտ ըզ
 ման. Վերջ որկրամոլութեան է
 ժուժկալութի. պահացողութի. և պար
 կեշտութի յուտելն և յըմպելն.
 Վերջ բղջախոհութե է ողջախո
 հութիւն. ծոմապահութիւն. և
 ատել զՏեշտութիւն մարմնոյ.
 Թէ ոչ գիցես գեղ մեղաց.
 զըրկեալ լինիս ՚ի կենաց.

Եւ գիտելի է, զի համեմատի Տը
 պարտութիւն՝ առիւծու. Վախանձն՝
 շան. Բարկութիւն՝ գայլոյ. Սու
 րութիւն՝ իշոյ. Լագահութիւն՝ ողնոյ.
 Որկրամոլութիւն՝ արջոյ. Բղջախո
 հութիւն՝ խոզի. Իսկ մարդս բանին
 գոլով պարտի հեռնալ ՚ինմանուէ
 անբանիցն և մնալ միշտ անտկեր այ.
 Յորժամ մեղօք մոլորիս.
 անբանիցըն նըմանիս.

Դարձեալ գիտելի է, զի ունի ի զե
 նույ զոչխարան՝ եօթն իր իբաց ըն
 կենուն ՚ի նմանէ և ապա լինի ու
 տելի. այսն և մեք եթէ ոչ ընկե
 նուցումք ՚իմէնջ զեօթն մոլորուիս
 մեղաց, ոչ կարեմք լինիլ հաճոյ այ
 լըն են այսոքիկ. ա, եղջիւրն. որէ
 ՚իմեղ հպարտութիւն. բ, լեղին. որէ
 նախանձն. գ, արիւնն. որէ բար
 կութիւն. դ, կճղակն. որէ ծուլութիւն
 ե, ոսկրն. որէ ագահութիւնն.
 զ, ապաւանն. որէ որկրամոլութիւն.
 է, մորթն. որէ բղջախոհութիւն.

Իբաց ընկեալ ըզքոյդ չարիս.

զի այ հաճոյասցիս.

Սեղք որք լինին Շրէմ հոգւոյն
 սբյ՝ են այսոքիկ. ինքնահաճութի
 կամապաշտութի. ընդդիմանալ ճրջ
 մարտութե. նախանձիլ ընդդէմ
 շնորհաց ընկերին. անզղջութի ՚ի
 մեղաց. և յուսահատութի ՚ի յաւի
 տենական կենացն. լըն ասին ընդ
 դէմ հոգւոյն սբյ, զի զպարգևս
 հոգւոյն սբյ ընդունայն համարին.

Մեղք որք միշտ բողոքեն առ ան-
են այսոքիկ. կամանորուք սպա-
նանել զանմեղն. սողոմանին մեղքն
զրիանք աղքատաց . և հատանել
զվարձս մշակաց: Չորքս այսոքիկ
սարսափելի անօրէնութիք են:

Չորքեն որք յետս քարտեն զմտոյն
ի մեղաց. այսինքն՝ մահն, ահեղ դա-
տոտնն, անվախձն հուրն գեհենն
և վայելչութի յանիտնէն կենացն .
Օ այսոսիկ թէ մշտաճես .
հաղիւ երբէք մեղանջես:

Եւ գիտելի՛ է, զի մարդս երիւք
մեղանջէ . կամ խորհրդով, այս-
ինքն սրտիւ . կամ բանիւ, այս-
ինքն բերանով . և կամ գործով,
այսինքն զգայարանօք . և

Մեղք սրտին են այսոքիկ . ցան-
կալ չարին . հեշտանալ ի չարն .
թիւր գիտանորութի . անհաւատութի
անջերմեռանդութի . յանդգնութի .
անգթութի . ատելութի . նախանձ .
բարկութի . չարաչար սէր . յուսա

հատուի . ագահուի . յամուիլ 'ի
չարն . ձանձրնալ 'ի բարին . սէր հա
ճոյանալոյ մարդկան . երկիւղ վս
նջ հաճոյանալոյ . ամօթ վասն բարի
գործոց . կամ վս աղքատ բարեկա
մաց . և այլք այսպիսիք :

Մեղք բերանոյն են այսոքիկ .
յաճախ երդնուլ . սուտ երդնուլ .
սուտ խօսիլ . սուտ վկայել . մատ
նել . հայհոյել . բանբասել . նախա
տել . անիծել . սպառնալ . վատահամ
բաւել . շողորթել . պարծենալ .
գովել զչարն . դատարկաբանել .
բազմախօսել . չար խրատ տալ . տա
րաձայնութի սերմանել . 'ի յերգս
անձայինս առաւել ջանալ պաճու
ճել զձայնն , քան իմանալ զբանն .
և այլք այսպիսիք :

Մեղք գործոյն են այսոքիկ . որկ
րամոլութի . արբեցուի . բղջախո
հուի . կախարդուի . ցոփաշարժուի
հարկանել . գողանալ . յափշտակել .
վաշխառութի . խաբէուի . խաղալ
զմեղանչական խաղս . տալ պարգևս

կատակերդողաց • խնայել ինքեան
 զՏարկանորն • կաքանել ՚ի պարս •
 նեղել զփոքրագոյնս • մեղանչել լը
 սելով • տեսանելով • ճաշակելով • հո
 տոտելով • շոշափելով • ձեռնաձգութի
 համբուրիւ • ընծայիւ • ակնարկու
 թիւ • պատգաման • Թղթագրութիւ •
 և այլք այսպիսիք •

Յերիցս յայսցանէ եթէ մաքրիցիս
 եռանձնեայ լուսոյն օթևան լիցիս •

Ի սկ մեղք զանցառուէ են այսո
 քիկ • ոչ խորհիլ զայսն • ոչ պահել
 զերկիւղն այ միշտ ՚ի մօտի • ոչ սի
 րել զամբ գերագոյն սիրով • ոչ գո
 հանալ զերախտեաց նր • ոչ ցանիլ
 վս գործեցեալ մեղացն • ոչ նախա
 պատրաստիլ միշտ առ ՚ի ընդունիլ
 զշնորհն այ • ոչ ածել ՚ի գործ զա
 ուեալ շնորհն • ոչ դնել միտ ասացլ
 աղօթիցն • զանցառանել զաղօթսն
 զոր պարտականէ ասել • հեղուալ
 ՚ի խոստովանիլ • կամ ՚ի հաղորդիլ
 զծնօղսն ոչ պատուել • զխիղճ

մրտացն ոչ քննել. փախչիլ յեկե
ղեցոյ. կամ ՚ի բարոզութենէ. փոր
ձուեց ոչ ընդդիմանալ. զեդեալ
ապաշխարանքն ոչ կատարել. կամ
հեղգութի գործել. բարւոյ ընկե
րին ուրախակից ոչ լինիլ. Ը վիշոս
նր ոչ տրամիլ. զմեղանորն ոչ յան
դիմանել սիրով. զտգէտսն ոչ ու
սուցանել. զնեղեալսն ոչ մսխթա
րել. զկռիւնն ոչ խաղաղել. խրտուց
ոչ լսել. զՏոգն ՚ի տր ոչ ընկենուլ.
զամ գործս առ ամ ոչ վերածել.

և այլք այսպիսիք:

Օ այսոքիւք թէ զանց առնիցես.
ոչ ես արթուն այլ նրնջի ցես:

* Յղագս Օ շշման:

Այլ արդ՝ ուն սրտին խորհիմք ըզ
ջարն, բերանով խօսիմք, և
գործով կատարեմք. այսպս
պարտիմք սրտին զղջալ. բերանով
խոստովանիլ. և գործով ապաշխա
րել. զի թողուե հանդիպեսցուք.
Բայց լինի զղջումն ք կերպիւ.

Ժառայական. վարձկանական. և որ
 դիական: Պառայական զղջումն
 է զղջալ ՚ի մեղացն վս ահի դժո
 խոցն. ուն ծառայն յորժամ մեղան
 չէ, տրամի թէ պատժիլոց եմ ՚ի
 տնէ իմմէ: Ս արձկանական է՝ զղ
 ջալ վս արքայութե փառացն. ուն
 վարձկանն աստուայ թէ ընդէ՞ր կո
 բուսի զվարձն իմ: Իսկ որդիին է
 զղջալ վս յատուկ սիրոյն այ. ուն
 որդին սրգայ թէ տրամեցուցի ըզ
 ծնողս իմ: Ս ս որոյ վերջինս այս
 պատուական է քան զառաջին եր
 կուան: զի առաջին երկուքն հային
 առ օգուտ անձինն. իսկ վերջինն
 հայի յատկապէս առ սէրն այ:
 Ս այ յոյժ ընդունելի է այ այս
 պիսի զղջումն. զի զղջայ ՚ի մեղացն
 ոչ վս ահի դժոխոցն և կամ վս
 արքայութե վայելմանն, այլ զի մե
 ղանչելովն իւրով է թող զամ և հե
 ռացաւ ՚ինմանէ, որ գերագոյն է
 քան զամ բարութի: Ս ստի թէ և
 ոչ լինէին դժոխք և արքայութի,

տակահին զղջայր այսպիսի զղջ
 ցողն վասն յատուկ սիրոյն աս
Վարձլ, պարտի լինիլ զղջումն ինէր
 քուտտ, և խոր հառաջհամբ. որպ
 ասէ մրգէն, պատառեցէք զսիրտս
 ձեր և մի՛ զհանդերձս. **Լճ թէ**
 սուգ սիրելոյ արա քեզ: **Վարձլ**,
 պարտի լինիլ ընդհանրամ. այսինքն
 ցաւիլ ոչ վասն սմանցն մեղաց,
 այլ վս՛ամ մեղացն ընդհանրամս:
Վարձլ, պարտի լինիլ հանդերձ
 առաջադրութի. այսինքն դնելով
 ՚իմտի հաստատապէս ոչ ևս այլ մե
 ղանչել: **Ս** ի ոպ պարտիմք սիրել
 զամ իվերքան զամ սիրելի, այսպ
 պարտիմք գարշիլ ՚իմեղաց գերքն
 զամ գարշելի: **Քանզի** զի՛նչ այլ
 գարշելագոյն իցէ քան զմեղքն,
 որ առնէ զմարդն ատելի աս: փա
 կէ նմա զդուռն արքայուէ և բա
 նայ զվի՛նս դժոխոց: զրկէ ՚ի յաւի
 տենական կենացն, և արժանի առ
 նէ յաւիտենական տանջանացն:
 հանէ զնա ՚ի թո՛ւոյ ընտրելոցն, և

դասակարգէ Ը որդիսն կորստեն,
 գտաճար հոգւոյն սբյ՝ առնէ խորն
 ս դայելի: զդասակցելն Ը հրեշ
 տակս, առնէ դասակից դիւց: հա
 նէ՝ ինմանէ զպատմութեանն լուսոյ
 և զգեցուցանէ զգեստ խաւարի:
 Իջուցանէ ՚ի գահոյից փառաց, և
 յանդուներս դժոխոց գլորէ՝: և
 զայլ անթիւ վնասս բերէ մարդոյ:
 Յիրա՛ ի ուրեմն գարշելագոյն է
 մեղքն քան զամ գարշելի: Մեղքն
 է հան զադամ և զլեւ՝ ի դրախտէն.
 և զբոլոր բնութիս իներբոյ անիծից
 էարի: Մա՛ զհրշմկսն դևս արար:
 Մա եղև պատճառ կուսպաշտուե,
 և այլ բազում ամբարշտուեց: Մա՛
 եղև առ իժ մահու, յորոյ իներբոյ
 անկեալ եմք ամենեքեն: Մեղքն
 անթիւ անձինս իջոյց ՚ի դժոխս.
 և օրստօրէ իջուցանէ՛ տակաւին:
 Վարշի, ուրեմն ՚ի սմանէ ո՛վ մե
 ղաւոր. եթէ ոչ՝ անզգայ ես:

Մեղքն է զարիւր սան զմ. գարշէ զի.
 որ շարքն առնէ իւր արբէլն արե զի:

Բայց գիտելի՛ է, զի առ՛իբարճոք
 զղջալ ՚ի մեղաց, պարտիմք նա՛ս քն
 նել զմիտս մեր մանրամասնաբար,
 և ապա՛ երթալ առ քահանայն և ա
 սել նմա զամբ։ Եւ յսինքն մինչ հին
 դերձիմք զղջալ ՚ի մեղաց՝ պարտիմք
 առանձնանալ ՚ի տեղի մի անքոյթ .
 ժողովել զմիտս և արտաքսել ՚ի սրբ
 տէ՛ զամբ երկրա՛նոր զբաղմունս .
 գալ ի վր՛ ծնկաց, երկիր պագանել
 այ և ասել։ Եւ արքեան տր զլոյս շնոր
 հաց քոց ՚ի մեղուցեալ անձն իմ։ զի
 կարացից բարճոք մտածել զամ
 յանցանս իմ և գարշիլ ՚ի նոցանէ՛
 վս քոյին գերբնական սիրոյն։
 Եւ ապա պարտիմք հարցանել ըզ
 խղճմտանս մեր և խորհիլ զգուշա
 պէս զոր ինչ գործեալ եմք . եթէ
 սրտի՛ն, եթէ՛ բանի՛ն, և եթէ՛ գոր
 ծով։ քննելով զտանն պատճիրանս
 ալ և զայլ եկեղեցական պատճի
 րանսն։ զեօթն մահու չափ մեղանս,
 և զհինգ զգայուիս։ Եւ իբրև քն
 նեցեր շնորհի՛ն տն և ճանաչեցեր

զամ մեղս քո, յիշեա՛ թէ՛ որքան
 չարիս հասուցին քեզ մեղքն քո:
 Մերկացուցին զքեզ ՚ի հոգևոր
 զարդուց, և բարձին ՚իքէն զամ ար
 դիւնս բարեաց: Ապացուցին զքեզ
 ատելի և թշնամի այ, որոյ սիրելի
 է իր, և արարին սիրելի և բարեկամ
 սանյի՛ որոյ ատելի է իր: Օ՛րկեցին
 զքեզ ՚ի յանձնական փառացն,
 և արարին պարտանին մշտնջենաւոր
 տանջանացն: Խլեցին զքեզ յայ
 և ընծայեցին ստնայի: Հառաչեա՛
 ուրեմն ոգոց հան և ասա՛ բոլոր սր
 աիւ, ո՛վ տր իմ և ամ իմ, աւաղ
 թէ՛ որք թշւառ եմ ես. որ զայդ
 պիտի անհամեմատ գեղեցիլութիդ
 և գարշուէ մեղաց փոխանակեցի.
 վայ ինձ անթիւ կրկնութիւն: Ա՛հա՛
 զղջամ տր իմ վն ամ անօրէնութեց
 իմոց, որք հեռացուցին զիս յամե
 նամեծ արբէյի իմէ, որ ես միայն
 սիրելի գել բնապէս պատուելի և
 պաշտելի: Ա՛հ ասա՛ ցանձն քո,
 Ա՛վ անզգամ և յիմար անձն իմ

որոց թողեր զանփոփոխ և զանհա-
մեմատ բարին, և զունայնուի սի-
րեցեր: Ժանիւր զքեզ թէ յոր թըշ-
ուառուի հասեր. և զղջացիր յամ-
անօրէնութեց քոց: Եւ անէ քեզ
այսուհետև մեռանիլ, քան թէ մե-
ղանջել և կրկին բարկացուցանել
զարարիչն քո և հեռանալ ինմանէ:
Եւ ասա՛ գրէ՛լ առ տր: Սի՛ կորու-
սաներ զիս տրիմ տր՝ վս անթիւ-
յանցանաց իմոց: այլ կեցո՛ զիս ք
անչափ ողորմութեան քում:

Թիէ շըշեանս ՚ի Ռշայ:
ոչ հեռանաս ՚ի շորհայ:

Օ կնի այսպիսի բարձոք զղման
և առաջագրուե, պարտիս երթալ
առ քննայն և չոքիլ առաջի նր,
և խաչակնքել զերեսդ քո ասելով,
յանուն հօր և Արդւոյ և հոգւոյն
սբյ: Եւ ասել, խոստովնիմ առա-
ջի այ և սրբուհւոյ ամածնին և
ամ սբց՝ և առաջի քո հայր սուրբ՝
զամ մեղս զոր գործեալ եմ. քան զի

մեղայ խորհրդով բանին գործով.
 կամայ ակամայ. գիտուք և անգի
 տուք մեղայ այ. Եւ յետ այսորիկ
 պարտիս ասել մի՛նք միջէ զամ յան
 ցանս քո. ճշմարտուք. միամտուք.
 կատարելայ. և յոյժ խոնարհուք.
 Ճշմարտուք, այսինքն ոչ անելի
 և ոչ պակաս. Միամտուք, այս"
 ոչ պարտանորել զոք. այլ զքեզ
 միայն. Կատարելայ, այս" լիապէս
 ասել զամ մասունսն. Եւ յոյժ խո
 նարհութիւք, այս" անարժան համա
 րելով զքեզ քան զամ մարդիկ.
 և զորինչ ապաշխարուի հրամայէ
 քահանայն՝ յօժարուք յանձնառ
 նուլ. Եւ իբրև կատարեցեր ըզ
 յայտնուի մեղաց քոց, ասա զըջա
 ցեալ սրտին կորացեալ գլխով և
 համետ ձայնին. Հայր սբ, զքեզ
 ունիմ միջնորդ հաշտուէ և բարե
 խօս ան միածին որդին այ. զի իշ
 խանութեմբդ որ տընեալէ քեզ
 արձակեցես զիս՝ ի կապանաց մե
 ղաց իմոց՝ աղաչեմ զքեզ.

ԼճԸ մինչ սկսանի քահանայն արձա
կել զքեզ, խորհեա՛ թէ քս ևս յեր
կինս արձակէ՛ զքեզ ՚ի կապանաց
քոց: ԼճԸ յետ խոստովանութե՛զ՝
երթ վազլաղա՛ի դրձլ ՚ի տեղի մի
առանձին և մատո՛ այ գոհուի և
չնորհակալուի մեծա՛ն խոնարհու
թեամբ ասելով: Գոհանա՛մ զքէն
բազմագութ արարիչ և անտխակալ
տր իմ և ան իմ: մեծ եղև ի՛վ իմ
ողորմութի քո . զի փրկեցեր զանձն
իմ ՚ի դժոխոց ներքնոց: Մինչդեռ
հեռի էի՝ տարածեցեր զձեռն քո
անհուն ողորմութի քով և ձգեցեր
զիս առ քեզ . և ազատեցեր ՚ի կորս
տական գնացիցս: Ի հեղգանալն
իմ համբերեցեր . և ՚ի դիմելն իմ
առ քեզ՝ ընկալար զիս . և այժմ
պատառեցեր զմուրհակ պարտուց
իմոց: Փառք անհուն ողորմութե
և գթութե քում տր . զի՛նչ տաց
տրիտուր անբա՛ն երախտեաց քոց
որ առ իս . այլ ընկալ միայն զպտրճ
գոհուե ՚ի մեղուցլ անձնէ իմմէ

զոր ընծայեմ քեզ պատկառեալ
 դիմօք: Ան զորացո՛ զիս տր շնոր
 հին քով զի մի՛ւս այլ մեղանչեցից
 այսուհետև. և մի՛ հեռացայց դար
 ձեալ ՚ի կենդանի և ՚ի ծայրագոյն
 լուսոյդ, ամէն: Ան և ցանձն քո
 ահաւասիկ առողջացար անձն իմ,
 մի՛ւս այլ մեղանչեր, զի մի՛ւս կրկ
 նեսցին քեզ չարիք: Ան սկսի՛ր
 այնուհետև կատարել զապաշխա
 րուհի քո մեծա՛ն յօժարութիք:
 Ան գիտելի է, զի վս երեք պատ
 ճառի կրկնելի է խստմտուհին:
 ա, եթէ տգէտ էր քահանայն և ո՛չ
 կարէր զանազանել զմահացու և
 զներելի մեղան: Բ, եթէ խոստոյ
 վանօղն կամաւ և գիտութիք թա
 քոյց զոմանս ՚ի մեղացն, և ո՛չ անց
 քահանային զամէնն: Գ, եթե ան
 փոյթ արար զեղել ապաշխարուհին
 և ո՛չ կատարեաց. և կամ թէ մոռա
 ցաւ զապաշխարուհին թէ զինչ էր:
 Դսկ եթէ մոռացմամբ մնացեալ է
 մեղք ինչ, և յետոյ ՚իմիտս եկեալ,

ո՛չ է պարտ կրկնել զառաջին խոս
 տովանելն. այլ զայն միայն պարտ է
 ասել զոր մոռացն էր: Բայց նոյն
 քահանային պարտ է ասել և ո՛չ այ
 լում. այսինքն այնմ, որ առաջի նր
 մոռացեալ էր: Իսկ եթէ ո՛չ գտա
 նիցի այն՝ խոստովանեսցի այլում.
 Եւ այս ևս գիտելի է, զի մինչ
 զղջանայ ոք՝ ի մեղացն, պարտի զըլ
 ջանալ ևս վս ո՛չ գործելոյն զբա
 րիս. և վս կորուսանելոյն զժամա
 նակն իւր հեղգութ և ունայնութ
 Եւ ո՛չ ջանալոյն դարձուցանել
 զմեղաւորն ի մեղաց: Եւ վս ո՛չ լի
 նելոյն բարի օրինակ այլոց. կամ
 վս չար օրինակութիւն գայթակղե
 ցուցնելոյ զայլս: Եւ այն մեղացն
 զոր պատրաստ էր ի գործել թէ
 լինէր ձեռնհաս: Եւ այն մեղացն
 զոր գործեաց և մոռացաւ: Եւ այն
 մեղացն զոր գործեաց և ո՛չ
 գիտաց թէ մեղք էր: Եւ այն մե
 ղացն զոր առաքինութիւն կարծելով
 գործեաց: Եւ այն մեղացն զոր

ընդ բարի գործն խառնեաց , և
այնպէ ընդունայն արար զչնորհ և
զվարձ իւր : Օ ղջալ պարտի մա
նաւանդ վս անհոգութե մեղացն
որէ արմատ և աճեցուցիչ ամ մո
լուեց : Եւ այնպիսի խոստովանա
հայր պարտիս ընտրել քեզ , որ ոչ
իցէ չարասէր , կամ բարկացող ,
կամ անողորմ , կամ ընչասէր , կամ
արբեցող , կամ պճնօղ , և այլն . զի
եթէ ինքն խոտորեալ իցէ յուղիղ
գնացից , զիարդ կարիցէ խրատել
զայլս և ուղղել : Եւ արձկ մի լինի
ցի հերձոնածօղ , կամ բանադրեալ
արդար իրանամբ . զի այնպիսին
ոչ ունի իշխանութի կապելոյ և
արձակելոյ : Եւ մի լինիցի անխոր
հրդապահ . յորմէ բազում շփոթք
և գայթակղութիւնք ծնանին :
Եւ ևս , մի լինիցին տգէտք և ու
սումնատեացք . որէ կուրուի հո
գւոյ և խաւարումն լուսոյ բանա
կնուե . զի այնպիսիքն ոչ են արժա
նի քննյալան բարձր աստի ձանին :

Քանզի որ զուսումն գիտութե
մերժէ յինքենէ՛, մերժեալ լինի և
ինքն յայ: ոպ ասէ ան մրգրէիւն
յովսէիւ, դու զգիտութիւնն իմ
մերժեցեր, մերժեցից և ես զքեզ
զի մի՛ ևս քահանայացիս ինձ:

Ս րոյ կանոնեաց ոք առաքեալն
Թադէոս ասելով զտրգէտն՝ ամե
նև ին մի՛ ձեռնադրեսցէ եպիսկո
պոսն . իսկ եթէ ձեռնադրեսցէ,
նզովս ընկալցի . և չարեաց տրգի
տին պարտական լիցի: Լ րդ՝ ոպ
անճմուտ բժիշկն սպանանէ՛ ըզ
մարմնաւոր Տիւանդն, այսպէս և
տգէտ քահանայն սպանանէ՛ զՏո
գևոր Տիւանդն: Ս րոյ պարտէ
մեծաւ զգուշութիւնսրել զգի
տունն և նմա յայտնել զՏոգեկան
վերսն: Լ յւքան խրատ համառօտ
առ խոստովանորդին:

Լ քր հանապաղ ըզ մեղրս քո խոս
տովան . զի մի՛ անշէջ հըրոյն
լիցիս պարտական:

Ա՛րդ՝ յորժամ գայցէ ոք առ քեզ
 խոստովանիլ զմեզս իւր՝ զո
 րոյ ոչ երբէք լուեալ իցես
 զխոստովանութիւն, և կամ անտե
 ղեակ իցես կենցաղավարուե նր,
 նախ պարոհս հարցանել թէ՛ խոս
 տովանեալ ես երբէք թէ ոչ. և
 եթէ ասիցէ այո՛, ասա՛ թէ՛ երբ ես
 խոստովանեալ. և եթէ ասիցէ, ՚ի
 վաղուց հետէ եմ խոստովանեալ.
 Հարց թէ՛ կարե՞ս զանազանել ըզ
 խոստովանեալ մեզս քո յոչ խոստո
 վանեցելոցն. և եթէ ասիցէ՝ ոչ կա
 րեմ զի մոռացեալ եմ, հրամայեա՛
 նմա խոստովանիլ զամ՝ մեզս իւր
 ընդհանրապէս ՚ի փոքուց հետէ
 որքան բերել կարիցէ ՚ի միտ.
 Եւ՛ մինչ խստովանի նա, դու զգու
 շուք ՚ի միտ առ զամ՝ խստովանեալսն
 միրսամիողէ. զի դիցես սպեղանիս
 ամ խոցուածոցն: Եւսկ թէ մոռա
 նայցես զոմանս յանցելոցն, մի՛ զանց
 առներ զնոքօք. այլ հարց կրկին,

և վերստին տեղեկացիր թէ զինչ
 էր որ ասցնս զի պարտէ առհասարակ
 բժշկել զվերսն. զի մի՛ ոմանք
 ՚ի նոցանէ անբուժ մնալով սպան
 ցեն դարձեալ զՏոգի նորին .
 Եւ յորժամ խոստովանի զմեղսն,
 տես զգուշապէս զպարագայս մե
 ղացն . որք ծանրացուցանեն կամ
 թեթեացուցնեն զմեղսն . Եւ յսինքն՝
 ով . զինչ . ուր . երբ . որով . ում .
 քանիցս . վասն էր . Այսինքն
 արձ է մեղուցն թէ էգ . մատաղ
 թէ ծեր . ազնուական թէ ռամիկ .
 աղատ թէ ծառայ . գիտուն թէ տը
 գէտ . աղքատ թէ հարուստ . ամուս
 նացեալ թէ ազապ . կրօնաւոր թէ
 աշխարհական . և այլն . Օ ինչ,
 այսինքն պոռնկութի է գործեալ
 թէ շուրի . գողութի թէ սպանութի .
 նախատինք թէ հայհոյանք . նոր է
 մեղքն թէ հին . և այլն . Աւր,
 այսինքն ՚իսք տեղւոջ մեղանչեաց
 թէ ՚ի հասարակ տեղւոջ . ՚ի տանն
 թէ յեկեղեցին . և այլն . Եւրբ ,

այսինքն յա՛նուրս տօնից թէ յայլ
 ա՛նուրս. յա՛նուրս պահոց թէ ու
 տեաց. քառասնորդաց թէ այլ պա
 հոց. ի վաղուց թէ իմօտ ա՛նուրս.
 և այլն: Արով, այսինքն միջնորդօք
 գործեաց թէ առանց միջնորդի.
 միջնորդն գիտէր զնոյն գործն թէ
 նոր ուսա՛ւ. զի և նորին մեղացն
 որորտականէ. դարձլ թէ՛ ընդ որ
 պիտի անձն մեղանչեաց. և այլն:
 Այլ, այսինքն յայտնի թէ իծածուկ
 կամա՛ւ թէ ահամայ. հա՛ւանու թէ
 կամացն թէ հեշտուք մարմնոյն.
 յորդորեց թէ յորդորեցա՛ւ. և այլն
 Քանիցս, այսինքն քանի՛ անգամ
 մեղա՛ւ. կամ քանի՛ ժամանակ. ընդ
 միոյ անձին թէ ընդ բազմաց. և
 այլն: Այլ էր, այսինքն վս ագա
 հուէ գողացա՛ւ թէ վս աղքատու
 թէն. սպանանելոյ աղադա՛ւ է հար
 թէ երկեցուցանելոյ. վս կատակի
 անազեաց թէ շարուք սրտին. վս
 ընչիցն հպարտացա՛ւ թէ վս առա
 քինու թէն. բարի դիտա՛ւ որու թէ

բարկացան թէ սրտմտուք ախտին
 և այլք այսպիսիք։ Ան պարտիս
 խրատել սիրով զխսմանորդին քո,
 զի մի՛ թաքուցանիցէ ինչ՝ իմեղացն.
 ասա՛, որդեակ եթէ մի միայն մեզք
 թաքուցանիցես՝ ոչ է քեզ օգուտ
 խոստովանութիւն. և ոչ արձա՛լիս՝ ի
 մեղաց քոց։ Վիտեա՛ ևս, զի մի՛ լի
 նիցի քեզ խոտել երբէք զխոստո
 վանորդին կամ բանին՝ կամ այլ ինչ
 արարողուք. զի մի՛ գուցէ դու՛ ի
 Տպարտութի՛ անկանիցիս, և նա՛ ի
 յուսահատութիւնս։ Ան խրատեա՛
 զի մի՛ ասացէ սուտ ինչ վասն խո
 նարհեցուցանելոյ զինքն. զի այն
 չէ՛ խստովանութի, այլ ստախօսութի.
 այլ զոր ինչ գործեալ իցէ՛ զնոյն
 ասացէ պարզապէ։ Ան զգո՛յշ լեր՝
 զի մի՛ գուցէ դու՛ խոստովանիցիս
 ի տեղի նր. ոպ առնեն տգէտ խոս
 տովանահարքն. որ է մեծ և յոյժ
 մեծ անկարգութի։ Օ ի խոստովա
 նութիւն դատաստանէ նրբաքննին.
 յորում ոչ է պարտ գտանիլ սը

տուր ինչ. այլ զոր ինչ գործեալ է
 և ունի ՚ի մտի, զնոյն պարտի ասել
 իւրով բերանովն և ոչ քոյովդ:
 զի քո բերանն զքո՛ յանցնսդ պար
 տաւորի խստովանիլ և ոչ զնորայն:
 Ս ի Թէ դու խստովանիս վս նր,
 հարկաւորի և նա ասել զողորմես
 ցին վս քոյ: Ա սյ պարտիս զգու
 շանալ յայսպիսի անկարգութենէ
 որ է մեծ տգիտութի հոգւոյ և կու
 րութի մտաց. և խանգարիչ խոստո
 վանութ գեղեցկագոյն սահմանին:
 Մ սա՛ և ցխոստովանորդին քո, որ
 դեակ՝ մի գուցէ ստուր ինչ խառ
 նիցես ՚ի խոստովանութեդ վս խո
 նարհեցուցանելոյ զանձն քո. այլ
 զոր ինչ գործել ես և ունիս ՚ի մտի
 քում, զնոյն ասա՛ պարզապէս:
 Աջ աւելի, զի մի՛ դատապարտիցիս
 ՚իներբոյ ստաբանութե. և ոչ պա
 կաս, զի մի՛ զրկիցիս ՚ի Թողութե
 շնորհացն: Մ սիցէ ոք Թերևս, ապա
 զիարդ բազումք ՚ի սրբզան արանց
 ՚ի մէջ աղօթական բանից իւրեանց
 66
 դնեն

դնեն զինքեանս իներբոյ բազում
 և զանազան մեղաց զորս ոչ են արարեալ։ Ասեմք թէ՛ ոչէ այն յայտ
 արարութի մեղաց առ մարդ որ
 այլ բան աղօթական առ ամ։ Այ
 ոչ ասի այն խոստովանութի յատկա
 կան, այլ կոչի խոնարհութի անձին
 առաջի անհուն ողորմութեն ամ։
 Եթէ ոչ ըստ ամին զորս յանձն
 առնու որ, հարկ լինէր նմա ընդու
 նիլ ապաշխարութի ու պահանջէ
 սովորական սահման յատկական
 խոստովանութեն։ Արատեւ լս,

որ եթէ ունիցի տարակուսութի
 ինչ վն մեղաց իրիք, արդեօք գոր
 ծեալ իցէ թէ ոչ, ասացէ զայն ևս
 թէ՛ վն այս ինչ մեղաց իկարծիս եմ։

ոչ գիտեմ գործեալ եմ թէ ոչ։
 Ասեմք թէ՛ վն գործոյ իրիք գոր
 ծեցելոյ ունիցի կարծիս ինչ թէ
 մեղքէր արդեօք թէ ոչ, ոչէ պարտ
 զիւր գիտութիւն բաւական համա
 ըրիլ. զի մի՛ գուցէ զմեղքն իբրև
 զոչ մեղս ճանաչելով վնասեցէ՛ ըզ

Հոգի իւր. այլ պարտէ զայն ևս
դնել առաջի խոստովանահօրն ա
սելով, զայս ինչ գործ գործեցի.
բայց ոչ գիտեմ մեղքէր թէ ոչ.
Լ՛ն յորժամ խոստովանեսցի կա
տարելապէս զամ յանցանս իւր,
յայնժամ դիր նմա ապաշխարուի
ոպ և որքան կարելի իցէ ըստ պատ
շաճի յանցանացն, թէ ծանր իցէ,
թէ թեթև, զի ոչ է պարտ առանց
ապաշխարուէ արձակել զմեղուցն
թէ և կարի՛ փոքր իցէ մեղքն:

Ս) Ի թողութի մեղացն յերիս տե
սակս կայանայ. այսինքն՝ իզղջումն,
՛ի խոստովանութիւն, և՛ ի փոխարէնն.
որէ ապաշխարութիւն, յերիցս այս
ցանէ եթէ մինն պակաս իցի, ոչ է
ըստ կատարելութե խորհրդոյն:
Քանզի ոպ սրտի՛ն խորհիմք զմեղս՝
բանի՛ն խօսիմք և գործով կատա
րեմք, այսպ պարտիմք սրտի՛ն գար
շիլ՝ ի մեղաց, բերանով ամբաստա
նել զանձնէ, և գործով պատժիլ
՛ի վաստակս ապաշխարութեան:

Լսիցէ դք Թերևս, որովհետև ա
 ռանց ապաշխարութե ոչ անցանէ
 պատիժ մեղացն, ապա ուրեմն ՚ի
 զ՛նրէ խոստովանութիւն: Լսեն
 վարդապետք առ այս, Թէ խոստովանու
 Թիւն այնքան շնորհ ունի, որ զյա
 իտենական պատիժն ՚ի ժամանակա
 կանն փոխադրէ: Քանզի յորժամ
 մեղանչեմք, գրիմք ստուգապէս ՚ի
 յաճիտենական պատիժն ըստ ար
 դար իրանանցն ան: Եւ յորժամ
 զղջամք և խոստովանիմք և փոխեմք
 զմեզ ՚ի լաճ անդր կոյս, նոյնպէ և
 անժ քանզի ողորմած է և գթած՝
 փոխէ զյաճիտենկն պատիժն մեր
 ՚ի ժամանակակն սակաճ նեղութիւն:
 Այս արգարադատ գոլոյն ոչ կամի
 առանց պատժոց Թողուլ զմեղու
 ցեալն: և վասն ողորմած գոլոյն՝
 զյաճիտենական և զանտանելի պա
 տիժն փոխադրէ ՚ի ժամանակակն
 սակաճ նեղութիւն ապա խարուէ:
 Եւ ունի ապաշխարութիւն երկա
 մեծամեծ շնորհս: ան, Օ ի բունայ

զյա՛նխօտենական պատիժն և պար
 գեւէ զյա՛նխօտենական կեանսն:
 Բ Օ ի զոր ինչ արդիւնս բարեց
 ունէաք և կորուսաք ՚իմեղանջելն,
 զայն ամ վերստին առմեզ դարձու
 ցանէ: Դ Օ ի որոյ ցանկ և պա
 րիսպ լինի ապագայ ժամանակին:
 Քանզի զորորինակ յեզերս այ
 գեաց և պարտիզաց փշով և տա
 տասկա՛ն շՂապատեն, զի մի՛ անու
 սուն ինչ մտեալ ապականիցէ ըզ
 բերս երկրին: Ա յսպէս և ապաշ
 խարուին որէ սակա՛ն ինչ դժո՛ւա
 րուի մարմնոյ, պարիսպ շՂապատ
 լինի մեզ Ը շէմ անասնական գոր
 ծոյ մեղացն: Ա սորոյ ասէ տրն՝
 մտէ՛ք ընդ նեզ դուռն՝ Սոյն ինքն
 փրկիջն տիեզերաց զպատունակա
 նուի ապաշխարուեն բացայայտել
 մեզ ասէ, ուրախուի լինի յերկինս
 վս միոյ մեղա՛նորի որ ապաշխարիցէ
 Ա յլ յորժմ դիցես ապաշխարուի
 իվերայ մեղուցելոյն՝ բազում ինչ
 խո՛հեմուի պարտէ քեզ ՚ի գործ

արկանել։ Օ ի ույ մարմնաւոր հը
 մուտ բժիշկն յարմար սպեղանեօք
 բուժէ զմարմնաւոր ախտն, այսպ
 և հոգևոր բժիշկն պարտի յարմար
 կերպիւ դնել զապաշխարութիւն .
 և ոչ զոր ինչ և գայցէ ՚ի լեզուն՝
 զայն ասել։ Լ յսինքն այնպիսի
 ապաշխարութի պարտիս դնել նմա,
 որ կարիցէ ևս կտրել զնա ՚ի սովո
 րական ախտէ մեղացն։ Օ որօրի
 նակ, եթէ ոք որկրամուլ իցէ՝ ոչէ
 յարմար դնել նմա ծնրադրութի .
 զի ծնրադրութիւն աններհակ գո
 լով որկրամուլութե, ոչ կարէ տա
 րամերժել զնա յանձնէ՛ ունողին։
 Լ յպարտէ որկրամուլին գնել
 ապաշխարութի զպահապօղութիւն .
 որէ ներհակ և փախուցիչ որկրա
 մուլութե։ Իսկ ծնրադրութիւնն է
 ներհակ ծուլութե. վն որոյ ույ պա
 հողութիւն տարաբառնայ զորկրա
 մուլութիւն, սոյնպ և ծնրադրութիւն
 արտամերժէ և եղծանէ՛ զծուլու
 թիւն։ Պարձլ գիտելի է, զի որով

և մեղանչէ ոք, նովիմք պատժիլ
 պարտաւորի: Ասորոյ եթէ հպար
 տացաւ ոք, պարտի պատժիլ խո
 նարհուք և անարժան համարելով
 զինքն քան զայլ ոք: զի վերամբարձ
 գոռողութի անձնիշխան կամսցն՝
 այսպիսեօք նըւաճի և սանձահա
 րի: Այն ահա այսպիսի խոհեմա
 դատ քննուք տեսեալ յարմարայ
 պարտիս դնել սպեղանիս ի վերայ
 իւրաքանչիւր հոգեկան խոցունա
 ծոցն: ոպ ցուցաւ ի վերոյ սակա
 ինչ ընդդէմ իւրաքանչիւր մոլու
 թէց: Այն ոչ եթէ միայն զեդեալ
 ապաշխարութիւնն կատարելով՝
 յայլոց առաքինուէց պարտի դա
 դարիլ: մտածելով թէ այս միայն է
 ինձ հարկ: Այնպէս այլ ոպ առա
 քեալն ասէ, եթէ ոք զամ օրէնսն
 կատարիցէ, և միով ինչք գթիցի,
 եղև ամ օրինադն պարտական:

Օրորինալ՝ եթէ ոք յաճախ ծըն
 րադրիցէ, և զբարկութի իւր ոչ
 սանձիցէ: Ամ հեզուի յանձին

կալեալ՝ զորովայնին ծառայութի
 ոչ մուանայցէ: Ամ թէ ծոմով
 զանձն ճընշեալ, յանկարգա՛սու
 թէ ոչ լռիցէ: Ա՛հ կամ թէ զամ
 առաքինութիս կատարիցէ, բայց
 անգութ և անողորմ իցէ: Օ ինչ
 օգուտ յայսցանէ: Ա՛թէ որ ամի՛ն
 գեղեցիկ գողով՝ մի ակն պակաս
 իցէ, ոչ ապաքէն զայլ գեղեցկութի
 նորին զանց արարեալ կոյր կոչեն
 զնա: Ա՛ յսն և զհոգին է իմանալ:
 Օ ի եթէ զամ առաքինութիս գոր
 ծեալ՝ միայն հպարտ իցէ կամ բար
 կացող, արատա՛նոր է հոգի նր ա
 ռաջի այ: և այն մի արատն բա՛ւ
 կան է կորուսանել զայն հոգին:
 Ա՛ սորոյ ասէ արն, եղերուք կա
 տարեալք, ոսկ և հայրն ձեր երկնա
 ՛նոր կատարէ: Ա, ակս՝ մի գուցէ
 զժամանակ ապաշխարուեն միայն
 բարեգործելով՝ զայլ ամ ժամա՛լ
 նակսն հեղգութի անցուցէ:
 Օ ի զինչ օգուտ իլու՛ացմանէն
 եթէ դարձեալ աշտեղասցի:

Վամ զինչ օգուտ հիւանդին յա
 ողջութիւն անտի, եթէ յետ ող
 ջանալոյն ո՛չ դարմանիցի: Վմանի
 այսու նաւու խորտակեցելոյ. զո
 րոյ զամ յօդուածն շինեալ և մա
 ծեալ, տացես դարձլ անհոգապէս
 ՚ի բերան ամ հողմոց, ո՛չ դիտելով
 բնաւին թէ ուր դիպիցի: Աւա
 հա՛ այսպի բանիւք խրատեա՛ զնա,
 զի մի՛ անմտութիւն անցուցեալ ըզ
 կեանս իւր՝ կորիցի զյաւիտենա
 կան կորուստն: Ավերայ այսր ամի՛
 խրատեա՛ ևս, զի մի՛ յամեցուսցէ
 զինքն գալ ՚ի խոստովանութիւն. մի՛
 գուցէ սովորուի մեղացն հնասցի
 առ ինքն. այլ իսկոյն զկնի մեղան
 չելոյն՝ փութասցի ՚ի խոստովանուի
 սխալանացն իւրոց որպէ՛ հրամայէ
 եկեղեցական պատուիրանն: Օ ի
 որքան հնասցին ՚իմեզ մեղքն մեր,
 այնքան նուազեցուցանեն ՚իմէն ջ
 զգութ քաղցրուէն այ: Վաւ ո՛չ
 գիտեմք թէ՛ երբ տր տանն գայցէ
 Ասկ եթէ մեղուցեալն հեղգասցի

և յամեացի գալ առ քեզ, մի՛ գանց
 առներ զնովա: այլ դ՛ու երթ առ
 նա և խրատեա՛ սիրով և յորդորա
 կան բանի՛ն անճային գրոցն՝ գալ
 ՚ի խոստովանութիւն և թօթափել
 յանձնէ՛ իւրմէ զմեղանսն իւր:

Օ ի դէտ և հովի՛ն ես նմա, պար
 տիս զգուշանայ հանապազ Վ՛ս հո
 գւոյ նր՝ զի մի՛ կորիցէ, հոգ և
 մտածուի քո ո՛չ յայլ ինչ պարտին
 բւեռիլ, բայց միայն ՚ի փրկութի
 հոգւոց այնոցիկ որք ինեզքոյ հրա
 մանի քոյ կառավարին: **Օ** ի քեզ
 ասէ անճ ՚ի ձեռն եզէկիկէլի, որդի
 մարդոյ՝ դէտ կացուցի զքեզ իվր
 ժողովրդեանդ այդորիկ. եթէ ո՛չ
 զգուշացցնիցես անօրինին դառ
 նալ յանօրէնութիւն իւրմէ, անօրէնն
 յանօրէնութիւն մեռցի և զա
 րիւն նր՝ ՚ի ձեռաց քոց խնդրեցից:

իսկ եթէ դու խրատիցես զնա՛ և
 նա ո՛չ լուիցէ քեզ, նա յանօրէ
 նութեան իւրում մեռցի՛ և դու
 զանձն քո ապրեցուսցես:

Լսէ սբն եփրեմ, Օ գոյշ լեր
ո՛վ քահանայ և միտար քուն աջաց
քոց. զի մեծ դատտան կայ առաջի
քոյ. քանզի ո՛չ միայն վս անձին քոյ,
այլև վս այնոցիկ որոց զնունէրսն
ուտես՝ համարս տալոց ես առաջի
աճեղ և անաչառ դտւրին: Սանա
ւանդ պարտիս ջանալ՝ զանձն քո
օրինակ բարի կացուցանել ժողո
վըդեան. զի մի գուցէ վատթար վա
րուք՝ գայթակղութե պատճառ լի
նիցիս այլոց, և փոխանակ շահելոյ
կորուսանիցես զհոգիս նոցա:

Յայնժմ ո՛չ կարես ասել թէ խրա
տեցի՝ և ո՛չ լուան. զի զինչ օգուտ
անտի որովհետև բանիւ խրատես
զՏարիւրս, և չար գործոցդ օրինա
կօք գայթակղեցուցլ կորուսանես
զՏաղարս: Եթէ դու բարկութե
կամ արբեցութե կամ կռամոլ ար
ծաթսիրութե և պճնասէր փառա
մոլութե, և կամ այլ ինչ զանազան
մեղօք մոլորեալ իցես, զիարդ կա
րիցես խրատել զայլս իբաց կալ

յայնպիսի աստից : զի նախ դու
 պարտիս գործել զբարես, և ապա
 այլոց ուսուցանել : Արմ յս օրի
 նակն ամ բարեաց՝ նախ ինքն առ
 ներ և ապա այլոց ուսուցաներ :
 Լուաջնորդ և հովիւն ես ժողովո
 դէն քում. քաջ հովիւնն պարտիս
 նմանիլ. որպէս զի կարող լինիցիս
 ասել նմա, ահա ես և մանկուհիմ.
 Լքթէ ոչ, դատապարտիւոց ես մե
 ծան դատապարտուք. Օ ի ոմ
 զորքան անձինս շահեսցիս՝ այնքան
 պսակս ընկալցիս, նոյնպէս զորքան
 անձինս գայթակղեցուցեալ կորու
 սանիցես անուղղայ գործովքդ և
 չար օրինակ լինելովդ, այնքան տու
 ժանս կրելոց ես : Լն խնդայ ՚ի
 վերայ քոյ մայրն չարեաց սունայ
 ասելով, ահա չար հովիւն և ման
 կուհի իւր : Սորմէ փրկեսցէ՝ տր
 զամ հաւատացիլս անունն իւրոյ .
 Լմէն .

Թու օրինակ բարի այլոց լինի քո .
 ողեսայ քոսայ ՚ի ինչ ընկալ քոս .

* Գարշեալ Խարտ համարս զսակ Կար
տարեւոյ շնորհեցանոյ սբ Խոր

հուրդանս

Գիտել պարտիս և զզօրութիս
խորհրդոց եկեղեցւոյ • զորս
յեշեցաք իւերոյ • Եւ մեծաւ ըզ
գուշուք և դողուք պարտիս կա
տարել զնս • մի գուցէ իբրև ըզ
մարմնաւոր գործառնութի՛ զոյոյ
տալով կամ ծիծաղելով և կամ
այլ ինչ լրբութք գործիցես զսբ
խորհուրդանս • զի գործ այ է զոր
գործես՝ և ոչ մարդոյ • Բանզի
մարդոյ զօրութի զեարդ կարողաս
ցի զորդին սանյի՛ որդի այ առնել
կամ զերկու մարմնսն՝ մի մար
մին կատարել • Եւ կամ շուկ հացն
և զգինին ՚ի մարմին և յարիւն քի
փոխարկել • այլ շնորհ հոգւոյն
սբյ է որ ՚ի ձեռս քո ներգործէ
զայսոսիկ • Յորժամ կատարես ըզ
սբ մկրտութիւն և կամ զայլ սբ խոր
հուրդանս, ծոմ պարտիս գտանիլ և
նախք զմերձիկդ ՚իսբ խորհուրդն

այն՝ սաղմոսիւք և աղօթիւք և մե
ղայ տալով պատրաստիլ զի մի՛ յան
երևոյթ շնորհաց անտի հոգւոյն
սք յայրեցել տոչորիցիս: Եւ զի
տասջիր, զի թաղելն զնու՛իրեալն
բնա՛ւին անդամօք մարմնոյն՝ իջուրն
սք, է՛ խորհուրդ մկրտութեանն:
Եւ օծանելն զճակատն՝ է՛ խճրդ
դրոշմին: Իսկ օծումն այլոց մա
սանցն՝ է՛ խրճուրդ վերջին օծմանն
Եւ մինչ կատարես զսք խրճրդն՝
պարտիս ունիլ ՚ի մտի զդիտա՛ւո
րուի այնմ խորհրդոյն. այսինքն
գիտել թէ խորհուրդն այն զորպի
շնորհս ընձեռէ նու՛իրելոյն. ոպ՛ ՚ի
վերոյ յիշեցաք: Եւ որդ՝ դիտա՛ւորուի
մկրտութէ այն, որ պարտիս դնել
՚ի մտի թէ՛ երեխայս այս որ եկել է
՚ի մկրտիլ, ՚ի ձեռս իմ և շնորհօք
հոգւոյն այ՛ ազատի ՚ի սկզբնական
մեղացն, և լինի որդի այ և ժառան
գորդ երկնից արքայութեանն:
Պիտա՛ւորութի դրոշմին է, դնել
՚ի մտի, թէ երեխայս այս՝ ՚ի ձեռս իմ

և շնորհք սբջ հոգւոյն կնքի ՚ի
 ճակատն և անունեալ լինի զին
 ուոր քի և հաստատի ՚ի հաւատն
 քրիստոնէական և զօրանայ դաւա
 նիլ աներկիւղ զհաւատն քի:
 Վիտաւորուի վերջին օժմանն է,
 մտածել թէ օժմամբս այսու ՚ի
 ձեռս իմ և ներդործուք հոգւոյն
 սբջ՝ ազատի սա ՚ի փոշտեսակ մե
 ղացն . և զօրանայ պատերազմիլ Ը
 դէմ դիւացն ՚ի վերջին Ժմակին:
 Վիտաւորութի հաղորդուեն է,
 դնել ՚ի մտի թէ լոկ հայս այս շնոր
 հօք սբ հոգւոյն ՚ի ձեռս իմ լինի
 ճշմարիտ մարմին քի, նոյնպ և լոկ
 դինիս այս՝ լինի ճշմարիտ արիւնքի
 Վիտաւորուի ապաշխարուեն է,
 դնել ՚ի մտի թէ մեղուցլս այս որ
 եկն ՚ի յապաշխարուի, այժմիկ միջ
 նորդուք իմով և շնորհօք սբ հո
 գւոյն՝ ազատի յամ մասնակցուէ
 մեղաց իւրոց . և ընդունի դարձ
 զամ արդիւնս բարեց զորս կորոյս
 ՚իմեղանչելն . և լինի դրձլ բարեկամ

այ, որոյ թշնամի էր մեղանջելոյն,
 Վիտաւորութի պսակին է, մտա
 ծել թէ երկոքին մարմինքս այսո
 քի՛ միջնորդութի իմով և հոգւոյն
 այ շնորհօքն՝ մի մարմին լինին. և
 բառնի՛ ի Ռջոյ սոցա շնուի, և լի
 նի սբ ամուսնութի. առ ՚իծնանիլ
 զաւակս և սնուցանել երկիւղին
 այ: Ան ահա՛ այսպիսի զգոյշ դի
 տաւորութի պարտիս կատարել զամ
 սբ խորհուրդսն: զի մի դատապար
 տութի եղիցի քեզ ՚ի քահանայսին
 բարձր աստիճանիդ, վս տրգիոա
 բար և առանց դիտաւորութե կա
 տարելոյդ զածագործութի սբ խոր
 հրդոցն: Վիտասջիր ևս, զի ասէ
 սբն վարդան՝ չէ պարտ ամենւին
 զսբ խորհուրդն եկեղեցւոյ և զան
 համեմատ շնորհն այ արծաթոյ վա
 ճառել, և անունել կնքադրամ
 և պսակդրամ: Վարի՛ յոյժ մեծ ան
 կարգութի է այս: Օ ի եթէ զա
 ռաւել պատուականագոյնսն ՚ի յա
 կանց՝ անգինս անունեմք և ոչ
 իներ

Իներքոյ գնոյ իրիք պարփակեմք ըզ
 նս, ապա որքան անպատեհ է զամ
 ային անվաճառ խորհուրդն ինե
 րոյ այսքան և այսքան արծաթոյ
 կանոնել: Եւ ոչ եթէ հրամայի
 մի ինչ առնուլ բնակին ՚ի ժողով
 դականացն: զի՛ որք սեղանոյն պաշ
 տօնէյք են, ՚ի սեղանոյ անտի պար
 տին վայելել: և որք զա՛նետարանն
 աւետարանեն ասէ՛ յա՛նետարանէ
 անտի պարտին կեալ: Եւ թէ՛ մի
 կապիցես զցուռկ եզին կալոտոյ:
 Եւ թէ՛ արժանէ մշակն վարձու
 իւրոյ: Եւ դրձի՛ զի եթէ մեք ասէ
 զհոգևորն սերմանեցաք ՚ի ձեզ,
 մեծ ինչ իցէ մի թէ հնձել ՚ի ձէնջ
 զմարմնաւորն: Սերառաւելուին
 ասէ ՚ի ձեր նըւազութին, և ձեր
 առաւելուին ՚ի մեր նըւազուին:
 Եւ այլ ևս յողովք գտանին ՚ի սք
 դիրս բանք սոյնպի՛ իք որք ոչ ար
 գելուն զեկեղեցականսն վայելել
 զհարկաւոր պիտոյս իւրենց ՚ի ժո
 ղովորդոցն: Եւ այց զոր չափ գնեն

ըստ մարմնաւոր ծախից և հարիւ-
 պահանջեն, զայն արգելու անային
 հրամանն և եկեղեցւոյ սբյ բարե-
 կարգ սահմանն. զիմի վաճառակինք
 լինիցիմք անային անձառ շնոր-
 հացն: Լսյ զոր ինչ կամաւ և յօ-
 ժարական սիրով նընիրեն՝ պարտէ
 ընդունիլ զայն իբրև ողորմութի և
 նընէր. և ոչ ոսկ վարձ աշխատուէ:
 Օ ի եթէ իբրև զվարձ փոխարի
 նոց ընդունիցիս զնընէր ժողովր
 դեանն, այլ ինչ մասն բարեաց ոչ
 ունիս իբքէ. զի ընկալար զհատու-
 ցումն գործոյդ: մանաւանդ թէ
 դատապարտիս ևս. զի զշնորհն այ-
 որ ոչ էրքո՛ւ արծաթոյ վաճառեցեր
 Լսես թերևս, եթէ հարկիւ՛ չպս
 հանջեմք, ոչինչ տան մեզ ապրուստ
 իմարմնաւոր պիտոյս: Լսէ առայս
 սբն ներսէս լամբրոնացին եթէ՛
 (եկեղեցականացս անկարգութիւն է
 ուսուցեալ զնոսա այնպէս լինիլ.
 զի որովհետև մեք եկեղեցակինքս
 կազ և կռիւ՛ առնելով գին դնեմք
 անձ

անծային շնորհացն և բռնութի
 պահանջեմք՝ ի նոցանէ զսակարծա
 թոյն, հետևապէս նոքին ևս պա
 կասեալ ՚ի հաւատոց՝ ոչինչ խոկան
 թէ պարտէ հոգալ միշտ զպէտս
 սպասանորացն եկեղեցւոյ, մոռա
 ցեալ են բնաւին թէ միջնորդք
 և մատակարարք են նոքա անծային
 խորհրդոցն: () ի եթէ մեք քա
 հանայքս ստացաք միտս իբրև զան
 միտս ՚ի մանկանց, և ՚ի վաղ ժամա
 նակաց անտի սկսաք կոխել զեկե
 ղեցւոյ բարեկարգութի և զսահ
 մանն հայրենի, և եղաք միքսապետք
 օրինացն այնոքին ևս որք յձի
 են՝ գազանական ստացեալ բարս,
 ամենևին խոտեն և արհամարհեն
 զեկեղեցական իշխանութիս. և ոչ
 ունին հաւատ կամ յոյս առ մեզ
 գոնեայ ուր առ մարմնակին իշխանս
 Սուացեալ և աղօտացեալ է բնա
 յին ՚ի մտաց նց թէ հարկաւոր է
 հպատակ լինիլ եկեղեցւոյ վերա
 կացունացն և հոգալ զմարմնաւոր

պիտոյս նց սիրովն այ. Լճ այնչափ
բազմացուցաք զանկարգութիս մեր
յաջս նց, մինչ զի բարձա՛ն ՚ի մտաց
նց ուղղուէ յիշատակն: Լճ մո
ռացան ամենւին թէ եպիսկոպոսք
կամ քահանայք վասն օրինացն այ
առաջնորդեն ժողովողեանն:)
| ցցէ՛ տր զուղղութի բարեկար
գութե երկաքանչիւրոցս. (Մէն:

~~~~~
* Սպանուի ինչ տեսութի եւ իրառ վասն
ընդունելի եւ անընդունելի աշօրհից. ՚ի բա
նից սրբոյն եգրեմի իորին ասորոյ:

Աղօթքն երկուս տեսակս ունի.
Հասարակական և առանձնա
կան: Հասարակականն է ժամեր
գութին. զոր կատարէ եկեղեցին
յամ ա՛նուր միաբանուք ժողովե
լոցն: Իսկ առանձնականն է այն՝
զոր իւրաքանչիւր ոք ըստ չափու
ջերմեռանդութե սրտին՝ մատու
ցանէ՛ այ և սփռէ՛ առաջի նր զտա
ռապանս իւր և զխնդրու՛ածսն:

Բայց ոչ է պարտ աղօթողին քրճը
 ձայնիւ գօչել և շատախօս լինիլ .
 ուն մտխոս աղաղակէր և գօչէր ,
 և շրթունքն ոչ շարժէին : և մաք
 սաւորն միով և եթ թ քանիւ քաւե
 ցաւ 'ի մեղացն : Եւ որք աղօթենն
 յեկեղեցւոջ , ոչ պարտին բնաւին
 այլևայլ բանս աղօթից բարբառիլ .
 զի որովհետև ժողովեալ են ի միա
 սին , և 'ի միում տան աղօթից կան
 համայնքն , ամենեցուն նց խնդրը
 ոււածքն նոյն բան պարտի լինիլ :
 Այ գրէ սբն պողոս և ասէ , աղա
 չեմ զձեզ եղբարք զի զնոյն բան
 ունիցիք ամենեքեան : Եւ յսինքն
 յորժամ 'ի մի վայր ժողովիցիք ,
 մի' այլևայլ բանս բարբառիք . այլ
 ձեր ամցուն աղօթքն նոյն բանն
 եղիցի : զոր եկեղեցին բերան գո
 լով ամենեցուն ժողովելոցն 'ինմա ,
 նոցին փոխան աղաղակէ առ անձ և
 մատուցանէ նմա զամցւն խնդրը
 ոււածսն յարմար և պատշաճ կար
 գաւ : Այ որք աղօթենն անդ ,

պարտին միայն միտ դնել ժամեր
 գութն ընթերցունածոցն մեծաւ
 զգուշութեամբ, և գոչել մտօք,
 տր ողորմեա՛ւ. ամ քաւեա՛ զմեղաւ
 որս ՚ի մեղաց: Եւստի մտօք գո
 չել. այսինքն ո՛չ նմանիլ նոցա որք
 խափանեն զձայն եկեղեցւոյն,
 իւրեանց ուժգին և բեկ բեկ գո
 չելովն. և զամ ժողովեալսն առ
 ինքեանս հայեցուցանեն: այնպի
 սւոյն ընդունայն է աղօթելն:
 Օ ի թէ առ ամ է գոչումն քո,
 մարդկան ընդէրտաս լսել. ուրեմն
 առ մարդիկ աղաղակես և ոչ առ ամ:
 Օ ան լսէ ամ՝ զոր ընկերդ ոչ լը
 սէ. իսկ զոր լսէ ընկերդ՝ ամ ոչ
 լսէ: Եւստի ՚ի միտ առ զբանս և
 մտօք աղաղակես: Եւ մինչ աղօ
 թեմքս՝ բաշում զգուշութի պարտ է
 մեզ ունիլ. ոչ այլուր յարձակել
 զաչս, և այլուր զլսելիս. այլուր ըլ
 միտս և այլուր զխօսս. զի աղօթքն՝
 մտաւորական խօսակցութի է ընդ
 այ. վասն որոյ տե՛ս և ՚ի միտ առ

Թէ որք ահիւ և դողուք պարտիս
 կալ առաջի նր, զի մի պատժիցիս :
 Աստ ՚ի յերկրաւոր ատենիս յոր
 ժամ յանցանաւոր ոք առաջի դա
 տաւորաց յանդիման կացուցանի,
 տեսանէս Թէ որպէս դեղնեալ այլա
 գուռնին երեսք նր . ոպ դողայ և
 սարսափի յահեղ դիմաց դմուրին .
 և ոպ ակնկոր եղեալ լեզունակապ
 կանգնի . որ աղաչել անգամ ոչ հա
 մարձակի : Այն Թէ աղաչէ ևս, լը
 նու զաչսն արտասուօք և իբրև ըզ
 կիսամեռ խօսի . աղերսէ պաղատէ՛
 և սաստիկ դողմամբ հաչի և մաչի :
 Այլ ուր զբօսնուն աչքն և ոչ
 այլուր լսելիքն . ոչ ընդ ումեք բար
 բառի և ոչ այլ ինչ մտածէ . բայց
 միայն ՚ի դատաւորն հայի բազում
 պատկառնօք և դիտէ մեծաւ զգու
 շուք Թէ զինչ բարբառի . և զայն
 միայն հոգայ՝ զի ապրիցի ՚ի հասել
 պատժոյն . Արդ՝ եթէ երկրաւորս
 այսպէս սաստիկ և սարսափելի է,
 դու քեզէն իմա՛ Թէ որքան գերա
 զան

զանցութք առանել սարսափելի է
 երկնաւոր դատաւորին ատեանն.
 որ ոչ միայն մարմնոյս ունի իշխա
 նութի ուն սոքա. այլ զՏոգի և ըզ
 մարմին կարող է արկանել ՚ի հուրն
 անշէջ: Այ մեզ և որ պատիժ
 կայցէ որ չպատիցէ զմեզ. մինչհին
 դերձիմք ՚իտունն այ մտանել և յա
 ղօթս կալ լըւանիմք և օծանիմք.
 զյօնս և զմօրուսս յարդարեմք և
 հանդերձիւք զարդարիմք. ուն թէ
 ՚իբողանոց կամ ՚իթատերս խաղուց
 իցեմք կոչեցելք: Անայք բողից
 կերպարանօք և արք հոմանեացնը
 մանեալք: Լորք և կանայք զու
 տերսն և զդստերսն զարդարեն ՚ի
 տեսս լկտեացն. և այնպէս գեղա
 զարդեալ կերպարանօք մտանեն ՚ի
 տաճարն այ. որպէս թէ ՚ի մարմնա
 կան խրախութիւնս ընթանան:
 Ո՛վ անտանելի անօրէնութեանս:
 Լորդարև փայլատականց հրոյ՝ շան
 թից և կայծականց եմք արժանիք:
 Օ ՚ի կանդնիմք յաղօթս հաշտե

ցուցանել զամբ ընդ մեզ. և վերջս
տին բարկացուցանեմք զնա ՚ի վր
մեր. և ոսկ թէ բռնութի ստիպեմք
զնա ՚ի պատժել զմեզ: Այն զի փո
խանակ ողբալոյ լրբիմք և ծիծա
ղիմք. թողումք զամբ որ խօսակցի
ընդ մեզ, և ընդ միմեանս շատաբա
նեմք: զոր ինչ ՚ի խրախճանս մարմ
նաւոր ըմպելէց պատկառիմք գոր
ծել, զայն ՚ի տունն այ առնեմք ա
ռանց իղճմտանաց: Աջ մտածեմք
թէ այ կամք յանդիման և ոչ մար
դոյ: Աջ իմանամք թէ արտասուաց
է տեղին այն, և ոչ զրուցի և ծա
ղու: Աջ զգամք թէ սարսափմամբ
պարտիմք կալ հանդէպ այնմ ահա
ւոր բեմին իբրև զմահապարտ ա
ռաջի արքայի, կամ իբրև զծառայ
մեղուցեալ որ առ ոտս տն անկանի:
Ատանեմք ՚ի տունն այ թէ քաւի
ցիմք իմեղաց, և անտի և ս չարագոյն
մեղօք ծանրացլ ելանեմք ի դուրս
Լաւ ոչ զմեզ միայն պարտաւորեմք
մինչ զրուցատրեմքս, այլև զայլս
բար

քարչեմք 'ի նոյն կորուստն խափա
 նելով յաղօթիցն: Ան արդ' եթէ
 'ի տեղի աղօթիցն դատապարտի՞ք
 և պատժոց լինիմք արժանիք, զոր
 չարիս ոչ ունիցիմք ապա յորժամ
 արտաքս ելեալ 'ի կոյտս մեղաց թա
 ՛նալիմք: Օ արթիցուք եղբարք
 դարթիցուք և թողցուք զայսպիսի
 խելագարութե գնացս: Աճցուք
 զմտա՛ն զօր վախճանին և զերկիւղ
 վտանգին այնորիկ: Ահարեացուք
 առաջի մեր զահագին օր դոմնանին
 և զտագնապ աններելի տանջանցն
 Օ դառնութի անբուն որդանցն
 և զջոշափելի խա՛ւարն մըթագին:
 Օ ժահահոտութի տարտարոսացն
 և զբորբոքումն կայծականց հրոյ
 գեհենին: Ապցուք ողբացուք
 սրգացուք և հառաչեսցուք: զի
 գթութե հանդիպեսցուք և թող
 զու՛ր մեղաց ընկալցուք 'ի Բս Օս
 'ի տր մեր: Ար է օրճնեալ ընդ հօր
 և սք հոգւոյն յա՛հաւենից յա՛հ
 տեանս • ամէն •

* Երբն Լարանելոյն Լաբրեթի ասայեալ
գանն Լ'պաշխարոնէ:

Լրմատք գեղոց բժշկացն ըզ
ցաւս մարմնոց ողջացուցա
նեն. և հոսմունք արտաս
ուաց ապաշխարուե՛ր զվերս ոգւոյն
բժշկեն: Ս'անանհո որք հան
գերձ ողորմուք և գթովք տնան
կաց ապաշխարեն: Ս'ի ուրեմս
յապաղեսցուք ապաշխարել. և մի
յօրէ յօր ձգեսցուք զզղջումս մեր
և զգարձ. զի օր վախճանին իբրև
զգող հասանէ և յափշտակէ զմեզ
ի կենաց աստի: Լ'ներևոյթ է ելն
մեր յաշխարհէս և յանկարծահաս
ժամանէ. ստիպէ մեծա՛ն փութով
և ոչ թողու այլևս գոնեայ և ժամ
մի լալ և մեղայ ասել, թո՛ղ թէ խոս
տովանիլ և ապաշխարել: Օ ի ըմ
բըռնէ իբրև որոգայթ և յափշտա
կէ ոնց առիւծ. և իբրև զգերեալ
վարէ անողորմ և ոչ անսայ աղաջո
նաց: Հառաչես արտասու՛նս հեծես

և ողբաս, և ոչինչ օգտիս. զի էանց
 ժամանակն վաստակելոյ և էհաս
 ժամն համարոյ: Իսկ ապա կամ տեն
 չանօք անպատմելի փափկուեցն,
 և կամ ահիւ անտանելի տանջա
 նացն փութասցուք ՚ի հառաչանս
 և ապաշխարութիս: Մի՛ բեռն ՚ի
 վրձ բեռին կապելով խաբեսցուք
 զմեզ բազմաժամանակեայ կենօք:
 Մի՛ պատրեսցէ զքեզ մանկուհի
 թէ ՚ի ծերութեան ապաշխարեմ:
 Մի՛ մնասցուք աններելի վախճա
 նին և անողորմ պահանջողին:
 Մի՛ անվաստակ ծուլասցուք և ոչ
 օր մի. զի մի՛ յաւիտեան տանջիցուք
 հոգւոցն մերոց վիրաց՝ օրինակ առ
 ցուք զմարմնական ցաւս՝ թէ որպ
 վշտանայ և ողբայ անձն ցաւագին
 զվտանգ մարմնոյն. այնպէս հեծէ
 առ նեղուի ցաւոցն՝ մինչ զի գոչ
 մուկ վայիցն զանողորմսն անգամ
 յարտասուս շարժեն: Ըս սասա
 կուի աղէտին ոչ ՚ի սիրելեցն բերկ
 ըի և ոչ ՚ի թշնամեացն զայրանոյ.

ոչ զփափկուի փարթամուեցն յիշէ
 և ոչ զգեղոյ ինչ վայելչուի ածէ
 զմտաւ: այլ զամ պատիւ և զպայ
 ծառուի կենցաղոյս անփոյթ արա
 րել՝ զաղէտ վտանգին միայն պաղա
 տէ: Եւ վս զժամանակեայ ցաւսն
 բժշկելոյ՝ վարձս բաշում: և գինս
 գեղոց խոստանայ . և յօժարի տալ
 մինչև ցկէս ընչիցն թէև կարի՛ փոր
 թամ իցէ . նաև զբովանդակն ևս,
 գունէ միայն զերծցի մարմինն՝ իցա
 ինոց վտանգէն . որ թնայտ և ապրի,
 սակայն մեռանելոցէ: Եւսկ զինչ
 արասցուք զմշտընջենաւոր ցաւս
 աճեղ հրոյ գեհեհոյն, որ պատրաս
 տեալ պահի բազմավեր ոգւոց մե
 րոց . որք միշտ ՚ի մեզս եմք թաւա
 լեալ, և ՚ի մահիճս յանցանաց ան
 կեալ . ոչ հառաչեմք և ոչ հեծեմք .
 ոչ ողբամք զցաւս մեղացն և ոչ ըզ
 վերս յանցանաց մերոց լըւանամք:
 ոչ ածեմք զմտաւ զսպառնալիս դա
 տմտնին, և ոչ զերկիւղ յաւիտենա
 կան կապանացն: Եւս ծիծաղեմք

տախանին և վերս ի վր վերաց յան
 ելումք: ոչ բժիշկ խնդրեմք և ոչ
 զդեղս որոնեմք: Լ՝ Ս՝ ուրախեմք
 ՚ի մէջ անճարին տրամուեսս. ոպթի
 լիեմք ամիւ առաքինութիւնք և կա
 տարեալեմք բնաւինս: ոչ ունիմք
 վերս և ոչ բժշկի կարօտիմք:
 Ս՝ այ մեզ եղկելեացս: Լ՝ չք մեր
 յաճօղք յարատ հայեցունածս, և
 լեզուք մեր բանբասօղք և զրաբանք
 Ս՝ սելիք մեր ՚ի լուրս աղտեղիս, և
 սիրտք մեր անդէպ խորհրդովք են
 վարակեալք: Չեռք մեր զրկանօք
 և յափշտակութիւնք, և ոտք մեր ՚ի թա
 տերս խաղուց ընթացմամք: Լ՝ ճ
 այսպէք բոլոր անդամք մեր ջրգողել
 են մեղօք և այտուցիւ անգարկեշտ
 վարուք: Ո՛չ անկանիմք առ բը
 ժիշկն և ոչ խնդրեմք սպեղանիս:
 Լ՝ յ աղաջեսցուք զմոր զի լուսա
 ւորեսցէ զմիտս մեր. ամէն:

Լ՝ ոչս փութ ան աչաց մերոց զի փեսցաս:
 և ոչ երբէք ՚ի ճան ճահոս նընջեսցուս:
 Լ՝ մէն:

Յիշխարան Տպոյի Գարունիս։
Փ առք անժամանակ տրուէ և
անակիզքն անժուէ ամենայն
Լորրորդուէ. հօր' և Արդւոյ և
հոգւոյն սբյ. Արեւո կարողուի
ողորմուքն իւրով՝ մերոյս նուա
տուէ, տրպել և՛ի լոյս ածել զփոք
րիկ տետրակս շարադրեցլ՝ իտիրա
ցու պաղտասար դպրէ անելի քան
զերեսուն ամս յառաջ քան զայս և
տոպեցեալ. և կոչեցլ՝ ի շահողացն
Ը հանէք։ Իսկ այժմ նոր եղև
տպեալ ըղձանօք և արդեամբ տէր
ղուկասի որդի տրցլ գասպարին։
Ի տպարանի հանգուցեալ մհասի
անժատուրին և որդւոյ նորին գիտ
նոց ծառայ տիրացու յօհաննիսիս։
Լորդ որք շահեք իսմանէ՛ ի փառս
այ, յիշեսցիք յաղօթս ձեր զվերո
գրեալ տրցլ գասպարն. և զհայրն
հանգւցլ զտէր զուկասն. և զպպն
զտէր կոստունդին. և զայլ ննջեցլսն
նորին։ Ի նդ նոսին և զիս հանդերձ
աշխատաւորօք գործարանիս յիշես
ջեք ի տր և ողջ լերուք։

